

Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik.

Heydər ƏLİYEV

Vergilər

№ 01 (792) ■ 7 yanvar 2016

www.vergiler.az

Qiyməti: 55 qəp.

Azərbaycan xalqına Yeni il təbriki

Hörmətli xanımlar və cənablar!
Əziz həmvətənlər!

2015-ci il arxada qalır. 2015-ci ildə yaşadığımız regionda iqtisadi, siyasi, hərbi böhran daha da dərinləşdi, risklər artdı, təhlükələr artdı, yeni çağırışlar meydana gəldi.

Bütün bunlara baxmayaraq, Azərbaycan 2015-ci ildə uğurla inkişaf etmişdir. Bizim əsas vəzifəmiz ondan ibarət idi ki, Azərbaycan xalqının təhlükəsiz həyatını təmin edək, ölkəmizin dinamik inkişafına nail olaq. Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitlik təmin edildi. Azərbaycan xalqı təhlükəsizlik şəraitində yaşayır və yaşayacaqdır. Eyni zamanda, 2015-ci ildə neftin qiyməti kəskin şəkildə aşağı düşmüşdür, üç dəfə aşağı düşmüşdür. Bunu ilin əvvəlində təsəvvür etmək mümkün deyildi. Ancaq bu, reallıqdır və yenə də Azərbaycanda aparılan düşünülmüş iqtisadi siyasət nəticəsində iqtisadi artım təmin edildi, Azərbaycanda qeyri-neft sektoru inkişaf etdi. Xüsusilə qeyri-neft sənayesinin 7 faizdən çox artması məni xüsusən sevindirir. Bu, onu göstərir ki, əvvəlki illərdə apardığımız siyasət öz bəhrəsini verir. Azərbaycan iqtisadiyyatı dayanıqlı iqtisadiyyatdır və neftdən asılılığımız getdikcə daha da azalacaq.

Ancaq təbii ki, bizim gələcəyimiz kəskin şəkildə azalmışdır, milli valyutamız manat devalvasiyaya uğradı. Ancaq yenə də biz çalışırıq, çalışırıq və çalışacağıq ki, bu vəziyyət insanların yaşayış səviyyəsinə təsir etməsin. Xüsusilə istehlak qiymətlərinin sabit saxlanması bizim əsas vəzifəmizdir.

Bu il «Kənd təsərrüfatı» ilidir. Şadam ki, kənd təsərrüfatı təxminən 7 faiz artmışdır. Bütövlükdə götürəndə bizim iqtisadi sahədə apardığımız siyasət mötəbər beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən də yüksək qiymətləndirilir. Davos Ümumdünya İqtisadi Forumunun hesablamalarına görə, Azərbaycan iqtisadiyyatı rəqabət qabiliyyətliyinə görə dünya miqyasında 40-cı yerdədir. Bu, böyük və tarixi nailiyyətdir. Bu, onu göstərir ki, biz düzgün siyasət aparırıq və gələcəkdə, əlbəttə, Azərbaycan xalqının maraqlarını daim təmin edəcəyik.

Azərbaycanda sosial məsələlər öz həllini tapır. Baxmayaraq ki, gələcəyimiz kəskin şəkildə azalmışdır, bir dənə də olsun sosial proqram təxirə salınmadı. Bütün sosial layihələrimiz icra edilmişdir. Bu da siyasətimizin mahiyyəti, yəni, mənasını göstərir. Onu göstərir ki, bizim siyasəti-

mizin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır. Biz güclü dövlət qururuq, güclü iqtisadiyyat qururuq, eyni zamanda, insanların rifahı bizim üçün həmişə prioritet məsələ olubdur və olacaqdır.

2015-ci ildə ölkəmizin beynəlxalq nüfuzu daha da artmışdır. Mənim xarici səfərlərim, xarici dövlət və hökumət başçılarına Azərbaycan səfərləri bunu bir daha təsdiqləyir. 2015-ci ildə rəsmi səfərlərdə və beynəlxalq tədbirlərdə iştirak etmək üçün müxtəlif ölkələrdə olmuşam, 20 xarici səfər həyata keçirmişəm və bu il Azərbaycan 15 dövlət və hökumət başçısı rəsmi və qeyri-rəsmi səfərlərdə olmuşlar.

Eyni zamanda, bizim apardığımız xarici siyasət dünya birliyi tərəfindən yüksək qiymətləndirilir, rəğbətə qarşılanır. Çünki biz müstəqil siyasət aparırıq. Bizim hər bir məsələ ilə bağlı prinsipial mövqeyimiz vardır. Heç bir kənar qüvvə bizim iradəmizə təsir edə bilməz. Azərbaycan müstəqil siyasət aparır. Bu siyasət Azərbaycan xalqının maraqlarını müdafiə edir. Bizə qarşı olan təzyiqlər, hədə-qorxular bizim siyasətimizə zərər qədər təsir etmir və etməyəcək. Biz heç kimdən və heç nədən qorxmuruq. Bizim əsas vəzifəmiz xalq xidmət etməkdir və ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunu qaldırmaqdır.

Sizi əmin edirəm ki, 2016-cı ildə də və

bundan sonrakı illərdə də Azərbaycan prinsipial siyasətdən dönməyəcək, müstəqil siyasət aparacaq və bizə qarşı kampaniya aparmaq istəyənlər bunu nəzərə alsınlar. Onların səyləri əbəsdir, bizim siyasətimizə təsir etmir və heç vaxt etməyəcəkdir.

Xarici siyasətimizin əsas prioriteti Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllidir. Əfsuslar olsun ki, 2015-ci ildə bu istiqamətdə heç bir irəliləyiş olmamışdır. Bunun da səbəbi xalq üçün aydındır. Ermənistan sülh istəmir. Münaqişəni uzatmaq istəyirlər, vaxt udmaq istəyirlər. Danışıqlarda özlərini qeyri-səmimi aparırlar və müxtəlif bəhanələrlə çavırlırlar ki, bu danışıqlar prosesi daim davam etsin.

Bizim siyasətimiz bundan ibarətdir ki, bu münaqişə beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında öz həllini tapmalıdır, ölkəmizin ərazi bütövlüyü bərpa ediləlidir. İşğalçılar işğal edilmiş bütün torpaqlardan çıxarılmalıdır və Azərbaycan vətəndaşları doğma torpaqlara qayıtmalıdır.

Münaqişənin həlli üçün BMT Təhlükəsizlik Şurası dörd qətnamə qəbul etmişdir. Bu qətnamələrdə göstərilir ki, işğalçı qüvvələr işğal edilmiş torpaqlardan qeyd-şərtsiz və dərhal çıxarılmalıdır. Bu qətnamələr münaqişənin həlli üçün əsas sənəddir və bu məsələ məhz bu çərçivədə

də öz həllini tapmalıdır. Azərbaycan heç vaxt imkan verməyəcək ki, bizim torpağımızda ikinci sünü erməni dövləti yaransın. Dağlıq Qarabağın müstəqilliyini heç vaxt heç kim qəbul etməyəcək. Biz çalışacağıq ki, həm siyasi, diplomatik, həm iqtisadi və digər vasitələrlə ərazi bütövlüyümüzü bərpa edək. Haqq-ədalət bizim tərəfimizdədir, siyasi və iqtisadi güc bizim mövqeyimizi dəstəkləyir, gücləndirir. Əminəm ki, biz istədiyimizə nail olacağıq, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa ediləcəkdir.

Buna nail olmaq üçün əlbəttə ki, diplomatik səylərlə yanaşı, güclü hərbi potensial olmalıdır və biz bunu yaradıırıq. Artıq Azərbaycan xalqı da görür ki, Azərbaycan Ordusu dünya miqyasında güclü ordular sırasındadır.

2015-ci ildə düşmənin bütün təxribatlarına tutarlı cavab verilmişdir. Düşməne sarsıdıcı zərbələr endirilmişdir və döyüş meydanında yaranmış vəziyyət bir daha bizim üstünlüyümüzü göstərir. Biz münaqişəni sülh yolu ilə həll etmək istəyirik. Ancaq öz prinsipial mövqeyimizdən dönməyəcəyik və lazım olarsa hərbi gücdən istifadə etmək bizim suveren hüququmuzdur.

2015-ci ildə də məcburi köçkünlərin problemləri öz həllini tapıb. Hər il minlərlə köçkün yeni evlərə, mənzillərə köçürülür. Bu siyasət gələcək il də davam etdiriləcəkdir.

2015-ci ildə enerji sahəsində önəmli addımlar atılmışdır. TANAP layihəsinin icrası başlamışdır. Artıq TANAP layihəsinin həyata keçirilməsi reallıqdır. Burada Azərbaycan tərəfdaş ölkələrlə çox mühüm rol oynayır, böyük işlər aparır. TANAP layihəsinin əsas səhmdarı və əsas investoru Azərbaycandır. Bu layihə bizə imkan verəcək ki, zəngin qaz resurslarımızı bundan sonra onilliklərdə özündə dünya bazarlarına çatdıraraq və beləliklə, ölkəmizin siyasi və iqtisadi maraqlarını daha dolğun şəkildə təmin edək.

Bu il nəqliyyat dəhlizlərinin yaradılması ilə bağlı çox ciddi işlər aparılmışdır. Şərq-Qərb nəqliyyat dəhlizi artıq reallaşır. Çindən, Orta Asiyadan Azərbaycana, Azərbaycandan Gürcüstan, Türkiyə vasitəsilə Avropaya uzanan yeni «İpək Yolu» layihəsi reallaşır və burada Azərbaycanın rolu kifayət qədər önəmlidir. Eyni zamanda, Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin yaradılması üçün Azərbaycan konkret addımlar atır. Əminəm ki, bu layihə də uğur-

la reallaşacaq və beləliklə bundan sonra - bu iki mühüm layihə reallaşandan sonra Azərbaycan dünya miqyasında əvəzolunmaz tranzit ölkəsinə çevriləcəkdir. Bu, nə deməkdir, bunu izah etməyə ehtiyac yoxdur.

Bu tarixdə ilk dəfə olaraq Avropa Oyunları keçirilmişdir. Azərbaycan burada da öz gücünü göstərdi. Altı mindən çox idmançı, minlərlə qonaq ölkəmizə gəlmişdir və ölkəmizin realıqları ilə öz-ləri tanış ola bilmişdir. Avropa Oyunları Yay Olimpiya Oyunlarının səviyyəsində keçirilmişdir. Avropa Oyunları Azərbaycan dövlətinin təntənəsidir. Eyni zamanda, Azərbaycan idmanının təntənəsidir. Çünki bizim idmançılarımız, milli komandamız 56 medal qazanaraq, - onlardan 21-i qızıl medalıdır, - komanda hesabında ikinci yerə layiq görülmüşdür. Bu, doğrudan da ölkəmizin böyük zəfəridir və hər bir Azərbaycan vətəndaşı fəxr edir ki, biz bu uğura imza ata bilmişik.

2015-ci ildə parlament seçkiləri keçirilmişdir. Bu da ölkəmizin inkişafı üçün çox önəmli hadisə idi. Parlament seçkiləri şəffaf, ədalətli keçirilmişdir. Bütün beynəlxalq müşahidəçilər bunu qeyd etmişlər. Azərbaycan xalqının rəhbəri öz əksini tapmışdır. Parlament seçkilərinin nəticələri xalq tərəfindən bizim siyasətimizə verilən yüksək qiymətin təzahürüdür. Mən bunu belə qəbul edirəm.

Azərbaycan demokratiya yolu ilə gedir, inkişaf yolu ilə gedir və bu, bizim şüurlu seçimidir. Xalq-iqtidar birliyi, milli həmrəylik bu gün ən yüksək səviyyədedir. Əziz dostlar, bu gün Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günüdür. Fərsətdən istifadə edərək dünyada yaşayan bütün azərbaycanlıları salamlayıram, onlara ən xoş arzularımı çatdırıram. Onlar və Azərbaycan vətəndaşları, bütün dünya azərbaycanlıları bilirlər ki, bu gün Azərbaycan müstəqillik və inkişaf yolu ilə uğurla gedir. Bu gün müstəqil Azərbaycan güclü dövlətdir. Bizim əsas vəzifəmiz ondan ibarətdir ki, dövlətimizi daha da gücləndirək, Azərbaycan xalqının daha da yaxşı həyatını təmin edək.

Mən bütün Azərbaycan vətəndaşlarını, dünya azərbaycanlılarını Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il bayramı münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm, hər bir Azərbaycanlının əlinə yeni uğurlar, xoşbəxtlik arzulaşıram.

Bayramınız mübarək olsun!

Yeni Mədəniyyət Mərkəzi son illərin ən orijinal sosial-mədəni obyektlərindən biridir

Dekabrın 30-da Heydər Əliyev Fondunun yeni layihəsi olan Zirə Mədəniyyət Mərkəzinin və eko-parkın açılışı olub. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyeva və Fondun vitse-prezidenti, IDEA İctimai Birliyinin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyeva açılış mərasimində iştirak ediblər.

Heydər Əliyev Fondunun Bakının Zirə qəsəbəsində həyata keçirdiyi bu layihə məhəşəmliyi ilə diqqəti cəlb edir və son illərdə ölkədə icra olunan ən orijinal layihələrdən biridir. Bu nadir məkanın qəsəbədə yaradılması isə onun əhəmiyyətini daha da artırır. Belə ki, yerli sakinlər, xüsusilə də gənclər üçün cəlbədi olan bu yer qəsəbənin sosial-mədəni inkişafında mühüm rol oynayacaq. Digər tərəfdən, bu layihə Heydər Əliyev Fondunun regional inkişaf konsepsiyasında önəmli yer tutur.

Xatırladaq ki, Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təsis etdiyi IDEA kampaniyası nəslə kəsilməkdə olan heyvanların - xüsusilə də Qafqaz faunasının nəslə kəsilməkdə olan beş növünün populyasiyasının qorunub

saxlanılmasına və qoruqların mühafizəsinə həsr olunub.

Muzey formatında yaradılan Zirə Xalça Muzeyi də Mədəniyyət Mərkəzində

yerləşir. Muzeydə 150 ildən çox yaşı olan Azərbaycan xalçaçılıq məktəbinin nadir nümunələri qorunur. Burada xovlu və xovsuz xalçalar, kilim, palaz nümunələri nü-

mayış olunur. Xüsusi elektron tanıtım sistemi ilə təchiz edilən muzeydə hər bir xalça haqqında Azərbaycan və ingilis dillərində geniş məlumat verilir. Xalça Muzeyinin nəzdində Xalçaçılıq Tədris Mərkəzi də fəaliyyət göstərir. Burada xalçalarımız haqqında praktik və nəzəri dərslər keçirilir. Mərkəzdə tədris zamanı istifadə olunan xalça eskizlərinin və çeşnilərin hazırlanması üçün rəssamlıq otağı da yaradılıb. Burada 30-dan artıq şagirdə xalçaçılığın sirləri öyrədiləcək. Perspektivdə xalça fabrikinin yaradılması nəzərdə tutulur.

Mərkəzdə 300 nəfərlik 3D kinozal da fəaliyyət göstərir. «Nizami» Kino Mərkəzində nümayiş olunan filmlərin müasir texnologiya ilə təchiz olunan bu kinozalda da yayımlanması nəzərdə tutulub. Burada xüsusi akustik sistem, lisenziyalı proyektor, işıq və havalandırma sistemləri qurulub. Zalda konsert, musiqili gecələr, iclas, toplantı və təqdimatların keçirilməsi də mümkündür. Nikah evində nikahların qeydiyyatı aparılacaq və bununla əlaqədar tədbirlər keçiriləcək. Yeni evlənmələrin tibbi müayinəsi və onlara tibbi arayışın verilməsi, yeni doğulmuş körpələrin qeydiyyatı da burada aparılacaq.

Mərkəzdə idman və bədii gimnastika təlimləri üçün nəzərdə tutulan gimnastika zalı da yaradılıb və zal Gimnastika Federasiyası tərəfindən müvafiq avadanlıqlarla təchiz olunub. Art-studiya isə rəngkar-

lığın sirlərini öyrənmək istəyən müxtəlif yaş qruplarına aid istedadlı gənclərin cəlb olunması üçün nəzərdə tutulub. Burada gələcəkdə tanınmış rəssamların ustad dərslərinin təşkilatı planlaşdırılır.

Sonra Prezident İlham Əliyev və ailə üzvləri Xəzər rayonunun və Zirə qəsəbəsinin bir qrup sakini ilə görüşüblər və Zirə Mədəniyyət Mərkəzinin ətrafında salınan eko-parkda yaradılan şəraitlə tanış olublar. Burada müəllifi Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva olan «Ürək» əsərinin 3 metrlik abidəsi də ucaldılıb. On hektar ərazidə salınan eko-park xüsusi landşaft dizaynı ilə layihələndirilib. Ərazidə geniş yaşıllaşdırma işləri görülüb, minlərlə müxtəlif növ nadir dekorativ və meyvə ağacları, bəzək kolları və güllər əkilib. Parkda müxtəlif növ attraksionlardan ibarət uşaq meydançası yaradılıb, idman-trenajor qurğuları quraşdırılıb. Elektromobillər və velosipedlər üçün xüsusi yollar salınıb. Parkın özəlliyini artıran mühüm cəhətlərdən biri də burada 25 adda 150-dək ekzotik quşların saxlanmasıdır.

Parkda asudə vaxtın səmərəli keçirilməsi üçün istirahət zonaları da yaradılıb, köşklər qurulub. Fəvvarələr meydançası əraziyə xüsusi yaraşır verir. Pilleli formada yaradılan meydançada rəngarəng işıqlandırma sistemi də qurulub.

Ərazi ilə tanışlıqdan sonra Prezident İlham Əliyev və ailə üzvləri eko-parkda ağac əkiblər.

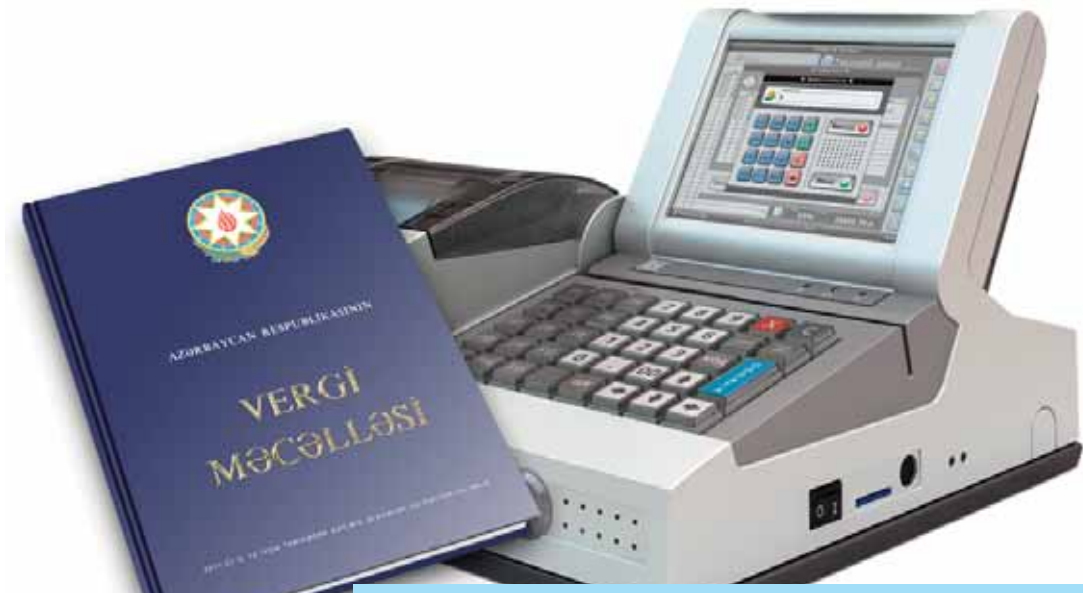
Qaydaların pozulmasına görə cərimələr sərtləşdirildi

Vergi Məcəlləsinə edilən sonuncu dəyişikliklər nəzarət-kassa aparatlarından istifadə zamanı vergi ödəyicilərinin daha məsuliyyətli olmasını tələb edir. Məcəlləyə edilən dəyişikliklərdə təsdiq olunmuş məlumatların kassa çeklərində əks olunmamasına, habelə nağd pul hesablaşmalarının pozulmasına görə vergi ödəyicilərini böyük məbləğdə cərimələr gözləyir.

Vergi Məcəlləsinin 16.1.8-ci maddəsində qeyd edilən fəaliyyət növləri istisna olmaqla, nağd pul hesablaşmaları nəzarət-kassa aparatları vasitəsilə həyata keçirilməlidir. Hesablaşmalar aparılan zaman alıcıya çek, qəbz, bank çıxarışları və digər ciddi hesabət blankları təqdim edilməli və həmin sənədlərdə qanunver-

lən dəyişikliyə əsasən, nəzarət-kassa aparatlarının çeklərində «o cümlədən ƏDV-nin və ya sadələşdirilmiş verginin məbləği» məlumatı əks etdirilməlidir. Bununla əlaqədar olaraq, Vergilər Nazirliyinin əməkdaşları servis texniki xidmət mərkəzlərinin nümayəndələri ilə görüşlər keçirir və dəyişikliklərlə bağlı onlara köməklik göstərirlər. Kassa aparatlarının çeklərində ƏDV-nin və ya sadələşdirilmiş verginin məbləğinin ayrıca sətirdə əks etdirilmədiyini aşkar edildikdə, həmin aparatın dövlət reyestrindən çıxarılması barədə nəzarət-kassa aparatları üzrə sahələrarası ekspert komissiyası qarşısında məsələ qaldırılır və maliyyə sanksiyası tətbiq olunur.

Vergi Məcəlləsinin 58.7.1-58.7.3-cü mad-

Nağd pul hesablaşmalarının aparılması qaydalarının pozulmasına görə, vergi ödəyicisi tərəfindən təqvim ili ərzində qayda pozuntusuna birinci dəfə yol verildikdə 400 manat, vergi tutulan əməliyyatlarının həcmi ardıcıl 12 aylıq dövrün istənilən ayında 200.000 manatdan artıq olan ticarət və ictimai işə fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslərə 2000 manat məbləğində, təqvim ili ərzində belə hallara ikinci dəfə yol verildikdə 800 manat, vergi tutulan əməliyyatlarının həcmi ardıcıl 12 aylıq dövrün istənilən ayında 200.000 manatdan artıq olan ticarət və ictimai işə fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslərə 4000 manat, təqvim ili ərzində belə hallara üç və daha çox dəfə yol verildikdə 1200 manat, vergi tutulan əməliyyatlarının həcmi ardıcıl 12 aylıq dövrün istənilən ayında 200.000 manatdan artıq olan ticarət və ictimai işə fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslərə 6000 manat məbləğində maliyyə sanksiyası tətbiq edilir

ciliklə müəyyən olunmuş məlumatlar əks etdirilməlidir. Nağd pul hesablaşmalarının aparılması qaydalarının pozulmasına, yəni nəzarət-kassa aparatları və ya ciddi hesabət blankları tətbiq edilmədən, vergi orqanlarından qeydiyyatdan keçirilməyən və ya texniki tələblərə cavab verməyən nəzarət-kassa aparatlarından istifadə etməklə, qanunvericiliklə müəyyən olunmuş ciddi hesabət blanklarından istifadə etmədən və ya müəyyən olunmuş qaydada təsdiq edilmiş formalara uyğun olmayan ciddi hesabət blanklarından istifadə etməklə əhali ilə pul hesablaşmalarının aparılmasına, alıcıya təqdim edilməli olan çekin, bankların valyuta mübadilə şöbələri tərəfindən müstəriyə təqdim edilməli olan bank çıxarışlarının və ya digər ciddi hesabət blanklarının verilməsinə və ya ödənilmiş məbləğdən aşağı məbləğ göstərilməklə verilməsinə, nəzarət-kassa aparatlarından istifadə edilməsi dayandırıldıqda əhali ilə pul hesablaşmalarının qeydiyyatının aparılması qaydalarının pozulmasına görə vergi ödəyicisi məsuliyyət daşıyır.

Vergi Məcəlləsinin 50.8.5-ci maddəsinə edi-

AYTƏN

Azərbaycan «Yaşıl kart» sistemində qoşuldu

Ölkəmizdə «Yaşıl kart» sisteminin fəaliyyətə başlaması üçün İcbari Sığorta Bürosu (İSB) tərəfindən müvafiq təkrarsığorta proqramı və bank zəmanəti Bürolar Şurasına təqdim edilmiş və növbəti mərhələ olaraq sistemə üzv olan 46 ölkənin «Yaşıl kart» büroları ilə İSB arasında sənədlərin qarşılıqlı tanınmasına dair ikitərəfli sazişlərin bağlanması prosesinə başlanılmışdır. Hazırda Avropa iqtisadi zonasına daxil olan dövlətlərin 24-ü, ümumilikdə isə 36 ölkə həmin sazişləri imzalayaraq bir nüsxəsini İcbari Sığorta Bürosuna, digərini isə Bürolar Şurasına göndərmişdir. Bu məqsədlə İSB üç formada blanklar hazırlamışdır. Birinci növ blanklar «Yaşıl kart» sistemində daxil olan bütün ölkələr, ikinci növ blanklar Türkiyə Respublikası və İran İslam Respublikası, üçüncü növ isə Rusiya Federasiyası, Ukrayna, Belarus və Moldova respublikaları üçün nəzərdə tutulub.

Qonşu ölkələrdən İran və Türkiyə ilə Azərbaycan arasında ikitərəfli sazişlərin qüvvəyə minmə tarixi müəyyən olduğu üçün «Yaşıl kart» sistemi çərçivəsində fəaliyyət göstərmək hüququ olan sığortacılar 2016-cı il yanvarın 1-

dələrində edilən dəyişikliklərə əsasən, nağd pul hesablaşması qaydalarının pozulmasına görə yüksək məbləğdə cərimələr nəzərdə tutulub. Qeyd edək ki, Vergi Məcəlləsinə dəyişikliklər yanvarın 1-dən qüvvəyə minmişdir.

dən yalnız Türkiyə Respublikası və İran İslam Respublikasına münasibətdə Azərbaycanın «Yaşıl kart»larını rəsmiləşdirə biləcəklər. İSB-nin Avropa iqtisadi zonasına daxil olan ölkələrlə bağladığı sazişlərin qüvvəyə minmə tarixi isə Bürolar Şurasının qərarına əsasən, 18 fevral 2016-cı il tarixdən sonra bildiriləcəkdir.

Xatırladaq ki, «Yaşıl kart» üzv ölkələr arasında avtonəqliyyat vasitələri sahiblərinin məsuliyyət sığortası üzrə beynəlxalq sığorta sazişidir. 1949-cu ildə Londonda avtomobil sığortacılarının beynəlxalq konfransında BMT-nin İqtisadi və Sosial Şurasının tövsiyələri qəbul edilmiş və qərarı Londonda olan Bürolar Şurasının ilk rəsmi iclası keçirilib və sistemin qəbul edildiyi ölkələrin milli büroları arasında vahid standartlar hazırlanıb. 1953-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minən «Yaşıl kart» sazişinə əsasən, nəqliyyat vasitələri sahiblərinin mülki məsuliyyəti üzrə sazişin üzvü olan istənilən ölkədə verilməmiş sığorta şəhadətnaməsi digər üzv ölkələrin ərazisində qüvvədədir. Bürolar Şurasının qərarı 2006-cı ildən Brüsseldə yerləşir.

Vergilər Nazirliyində təlim-tədris prosesi daim təkmilləşdirilir

Bu gün ölkə ictimaiyyətində, eləcə də vergi ödəyiciləri arasında vergi qanunvericiliyində edilmiş son dəyişikliklərlə əlaqədar yaranan sualları müxtəlifliyi vergi ödəyicilərinin maarifləndirilməsi sahəsində aparılan işlərin intensivliyinin daha da artırılmasının və məlumatlandırma işinin daha dolğun və sistemli qurulmasının zəruri olduğunu göstərir. Vergi ödəyiciləri ilə daim ünsiyyətdə olan vergi məmurları cəmiyyətin daha təşkilatlanmış və fəal üzvləri kimi vergilərə dair biliklərin əhaliyə çatdırılmasında mühüm rol oynayırlar.

Vergilər nazirinin beynəlxalq münasibətlər, vergi ödəyicilərinə xidmət və tədris sahələri üzrə müşaviri Ələkbər Məmmədov vergi ödəyicilərinin maarifləndirilməsi və məlumatlandırılması işi sahəsində Vergilər Nazirliyinin gördüyü işlər barədə qeyd edib ki, ölkə Prezidentinin təşəbbüsü və tapşırığı ilə Vergilər Nazirliyində təhsil üçün həm maddi-texniki, həm də müvafiq kadr potensialı formalaşdırılıb, müasir təhsil proqramlarının həyata keçirilməsi üçün böyük imkanlar yaradılıb. Hazırda Vergilər Nazirliyi çərçivəsində təlim-təhsil prosesləri bir-biri ilə sıx əlaqədə olan iki istiqamətdə həyata keçirilir: vergi orqanlarının əməkdaşlarının peşə hazırlığının artırılması və vergi ödəyicilərinin maarifləndirilməsi.

Birinci istiqamətə aid edilən təhsil prosesləri artıq sistemli forma alıb və əməkdaşların peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması, müasir dünyagörüşünə, yüksək intellektə və ünsiyyət mədəniyyətinə yiyələnməsi kimi məqsədlərə xidmət edir. Vergi orqanlarının əməkdaşları işə qəbul olunduğu gündən təhsil proseslərində iştirak edirlər. Müxtəlif ixtisasartırma kursu və treninqlərdə iştirak edən vergi işçiləri vergi qanunvericiliyi və vergi inzibatchılığı ilə yanaşı, nitq mədəniyyəti, etik davranış, vergi ödəyiciləri ilə ünsiyyətin qurulması kimi mövzulara dair peşəkar biliklərə yiyələnilir. Təhsil prosesinin sistemliliyinin və fasiləsizliyinin təmin olunması məqsədilə peşə fəaliyyəti üzrə aktual mövzulara dair mütəmadi treninqlər təşkil edilir. Bu kurslarda və treninqlərdə həm əyani, həm də distant (onlayn təlimlər, vebinarlar və s.) təhsil formasından istifadə olunur. Əməkdaşların mütəmadi olaraq internet saytında (www.tedris.tax.gov.az) elektron tədris vəsaitləri təqdim edilir. Aparılan məqsədyönlü işlər nəticəsində təhsilin kifayətlik göstəricisi (il ərzində bir vergi işçisinə düşən təlim günlə-

rinin sayı) 9 adam-gün səviyyəsinə qədər yüksəlib. Müqayisə üçün qeyd etmək lazımdır ki, Avropadaxili Vergi Administrasiyaları Təşkilatına daxil olan ölkələrdə bu göstərici orta hesabla 5,5 adam-gün təşkil edir. Vergi orqanları əməkdaşları üçün təşkil edilən təhsil proseslərinin səmərəliliyinin artırılmasında həm Avropa İttifaqının (Böyük Britaniya, Avstriya, Fransa, İspaniya və s.), həm də Asiya dövlətlərinin (Cənubi Koreya, Çin, Sinqapur və digərləri) təcrübəsindən istifadə edilir, ən yaxşı nümunələrin tətbiqi təmin olunur.

Ə.Məmmədov bildirmişdir ki, cəmiyyətin bütün təbəqələrinin, o cümlədən uşaqların böyüyə qədər hər kəsin vergi təhsili ilə əhatə edilməsi əhalinin vergitutma sahəsində biliklərinin artırılması və vergi mədəniyyətinin yüksəldilməsi azırlıq çərçivəsində təlim-təhsilin ikinci istiqamətinin əsas vəzifəsi kimi qəbul olunub. Bu vəzifənin yerinə yetirilməsi üçün, ilk növbədə, elektron maarifləndirmə imkanları yaradılıb. İnformasiya texnologiyalarından istifadə edilən hər bir vergi ödəyicisi vergitutma ilə bağlı istənilən suala Vergilər Nazirliyinin rəsmi saytında cavab tapa bilər. Digər tərəfdən, bölgələrdə fəaliyyət göstərən vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzləri ödəyicilərə əməli köməklik göstərir və onların vergi biliklərinin artırılmasını dəstəkləyir.

Vergilər Nazirliyi tərəfindən sahibkarlar, onların ictimai birlikləri və qeyri-hökumət təşkilatları ilə əməkdaşlıq və qeyri-hökumət təşkilatları ilə əməkdaşlıq xarakteri almış mütəmadi görüşlər və vergi forumları keçirilir, onlar üçün vergi qanunvericiliyinin aktual mövzularına dair treninqlər təşkil edilir. Ölkəmizin ən ucqar bölgələrində də vergi biliklərinin təhliləsinə xüsusi diqqət yetirilir. Bu məqsədlə vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinin olmadığı ucqar bölgələrdə yaşayan fəal insanlardan, xüsusilə müəllimlərin arasında seçilmiş 1541 nəfərdən ibarət «Vergi dostları» şəbəkəsi yaradılıb. Hər il «Vergi dostları» üçün müvafiq təlimlər keçilir və vergitutma sahəsində yeni biliklərin onlara çatdırılması üçün zəruri tədbirlər həyata keçirilir.

Vergilər Nazirliyi tərəfindən vergi ödəyicilərinin mütəmadi olaraq imkanlarının artırılması üçün elektron təlimlərin təşkili istiqamətində mütəmadi iş aparılır. Vergi növləri, vergi uçotuna alınma və uçotun ləğv edilməsi, vergilərin ödənilməsi və vergi ödəyicilərinin daha çox rastaşdığı sualları əhatə edən digər mövzulara dair nəzərdə tutulan təlimlər sadə üslubda, animasiyalardan istifadə edilməklə tərtib olunacaq və müvafiq saytlar vasitəsilə ictimaiyyətə təqdim ediləcəkdir. Belə təlimlər vergi qanunvericiliyi və ona vaxtaşırı edilən dəyişikliklər barədə biliklərin operativ qaydada vergi ödəyicilərinə çatdırılması üçün səmərəli və əhatəli vasitə rolunu oynayacaqdır.

Dividenddən vergi necə tutulur?

Hüquqi şəxsin öz iştirakçılarna etdiyi ödənişlər hansı hallarda dividend sayılır və ondan vergi hansı qaydada tutulur?

Vergi Məcəlləsinin (VM) 13.2.15-ci maddəsinə əsasən, dividend - hüquqi şəxsin öz təsisçilərinin (payçıların) və yaxud səhmdarlarının xeyrinə xalis mənfəətinin (sadələşdirilmiş vergi ödəyiciləri tərəfindən vergi və xərclər çıxıldıqdan sonra gəlirin) bölüşdürülməsi ilə bağlı pul və ya digər ödəmələr şəklində etdiyi ödənişdir. Hüquqi və fiziki şəxslərə dividend ödəyən rezident hüquqi şəxslər və 125-ci maddədə nəzərdə tutulan ödəmələr verən hüquqi şəxslər və ya sahibkarlar vergini ödəmə mənbəyində tutmağa borcludurlar.

Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsinin Vergi qanunvericiliyinin monitorinqi və təkmilləşdirilməsi şöbəsinin rəisi Niyaz Şükürov məsələyə aydınlıq gətirərək bildirib ki, rezident müəssisə tərəfindən ödənilən dividenddən ödəmə mənbəyində 10 faiz dərəcə ilə vergi tutulur: «Dividendin faktiki sahibi olan fiziki və hüquqi şəxslərdən yuxarıda qeyd edilən dərəcəyə uyğun olaraq vergi tutulmuşdursa, dividendi alan fiziki və hüquqi şəxslərin həmin gəlirindən bir daha vergi tutulmur və bu gəlir yenidən dividend şəklində verilən zaman vergiyə cəlb olunmur. Vergi Məcəlləsinin 122-ci maddəsinə əsasən, neft-qaz ehtiyatlarının kəşfiyyatı, işlənməsi, həmçinin hasilatın pay bölgüsü, ixrac boru kəmərləri haqqında və bu qəbildən olan digər sazişlər üzrə mənfəətin bölüş-

dürülməsi, habelə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş hallarda hüquqi şəxsin tam mülkiyyətində olan törəmə müəssisələrin xalis mənfəətinin həmin hüquqi şəxsin mərkəzləşdirilmiş fondunda cəmləşdirilməsi üzrə köçürmələr və bu şəxsin həmin gəliri vergiyə cəlb olunmur. Məcəllənin 125.1-ci maddəsinə isə qeyri-rezidentin Azərbaycan mənbəyindən əldə olunan gəliri kimi müəyyən edilən və qeyri-rezidentin Azərbaycan ərazisindəki daimi nümayəndəliyinə aid olmayan ümumi gəlirindən ödəmə mənbəyində xərclər çıxılmadan dividenddən 122-ci maddədə göstərilən dərəcə ilə vergi tutulur».

Şöbə rəisinin sözlərinə görə, dividenddən ödəmə mənbəyində vergi tutan şəxslər gəlirin ödənilməsi rübdən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq vergini büdcəyə köçürməyə və həmin tarixədək müvafiq bəyannaməni Vergilər Nazirliyinin müəyyənləşdiriyi formada vergi orqanına təqdim etməyə borcludurlar.

Xatırladaq ki, Vergi Məcəlləsinin 13.2.15-ci maddəsinə görə, hüquqi şəxsin ləğvi ilə bağlı əmlakın bölüşdürülməsi nəticəsində əldə olunan gəlir, həmçinin səhmdarların səhmlərinin faiz nisbətini dəyişdirməyən səhmlərin bölüşdürülməsi, səhmlərin (hissələrin, payların) nominal dəyəri hüddudlarında geri alınması ilə bağlı edilən ödənişlər dividend sayılır.

F.İKRAMQIZI

İspaniyada təcrübə mübadiləsi

Vergilər Nazirliyinin bir qrup əməkdaşı İspaniya Krallığının paytaxtı Madrid şəhərində Avropa Komissiyasının təşkilatçılığı ilə «Vergi ödəyicilərinin könüllü əmələ gəlməsi» mövzusunda təcrübə mübadiləsində olmuşdur.

Səfər zamanı İspaniya vergi sistemi, könüllü əmələ gəlmə səviyyəsinin ölçülməsi metodları, könüllü əmələ gəlmənin stimullaşdırılması, vergi ödəyicilərinin seqmentləşdirilməsi və seqmentlərə görə riskin qiymətləndirilmə metodları, bəyannamələrin övvələdən doldurulması sistemi və digər maraqlı doğuran məsələlərə dair İspaniya Vergi Agentliyinin təcrübəsi ilə praktiki tanışlıq olmuşdur. Bundan əlavə, nümayəndələrimiz

İspaniya vergi administrasiyasının Çağrı Mərkəzi və Vergi ödəyicilərinə xidmət ofisi ilə əyani tanış olmuşlar.

Tədbirdə respublikamızı Vergilər Nazirliyinin Vergi ödəyicilərinə xidmət Baş İdarəsinin Çağrı Mərkəzi idarəsinin rəisi Nurlan Bayramlı, Beynəlxalq münasibətlər idarəsinin Beynəlxalq təcrübələr və innovasiyalar şöbəsinin əməkdaşı Ceyhun İsmayılov və İqtisadi təhlil və sahibkarlıq subyektlərinin dövlət qeydiyyatı Baş İdarəsinin Vergi öhdəliklərinin müəyyən edilməsi və vergidən yayınma risklərinə nəzarət idarəsinin Vergi öhdəliklərinin müəyyən edilməsi və kameral vergi yoxlamalarının təşkili şöbəsinin əməkdaşı Emil Əzizli təmsil etmişlər.

Hədəf qeyri-neft iqtisadiyyatının inkişaf etdirilməsidir

Azərbaycanda maliyyə proseslərinin mühüm elementi bank sistemidir. Son zamanlar iqtisadiyyatın bütün sahələrində olduğu kimi, bank sistemində də çoxsaylı dəyişikliklər baş verib. Bank fəaliyyətinin qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi, etibarlılığın və sağlamlığın artırılması, bank xidmətlərindən istifadə imkanlarının, səmərəli bank nəzarətinin təşkili üçün yeni islahatlara ehtiyac var. Bu məsələlərlə bağlı suallarımızı Azərbaycan Banklar Assosiasiyasının (ABA) prezidenti Zakir Nuriyev

- Zakir müəllim, Azərbaycan Banklar Assosiasiyası Mərkəzi Banka ipoteka kreditləşməsinin genişləndirilməsinə dair təkliflər paketi təqdim edib. Həmin təkliflərin əsas istiqamətləri nədən ibarətdir?

- Azərbaycanda ipoteka kreditləşdirməsi mexanizminin təkmilləşdirilməsi və genişləndirilməsini nəzərdə tutan, ölkə Prezidentinin 27 oktyabr 2015-ci il tarixli fərmanında qeyd olunan məsələlərin icrası məqsədilə Azərbaycan Mərkəzi Bankı tərəfindən təkliflər pa-

keti hazırlanmışdır. Sənəd assosiasiyaya üzv banklar arasında geniş müzakirə olunmuş və banklar tərəfindən də təkliflər irəli sürülmüşdür. Bu təkliflər, əsasən, ipoteka ilə yüklü edilmiş əmlak tələbin yönəldilməsi mexanizminin, həmçinin girovun reallaşdırılması, o cümlədən hərracların keçirilməsi qaydalarının təkmilləşdirilməsi məsələlərini əhatə edir.

- Ölkədə istehlak kreditlərinin verilməsində prosedurların sadələş-

dirilməsi üçün hansı dəyişikliklərin edilməsinə ehtiyac var?

- Qarşıdakı yeni post-neft dövründə bank sektorunun əsas hədəfi yeni iqtisadi şəraitə uyğun olaraq daha çox biznes kreditlərinin verilməsi, ölkədə kiçik və orta sahibkarlığın, bu yolla qeyri-neft iqtisadiyyatında artımın dəstəklənməsidir. İstehlak kreditlərinin verilməsinə gəlincə, bu kredit növü bankların əsas məhsullarından biridir. Ancaq düşünürəm ki, istehlak kreditlərinin verilməsi prosedurlarının

sadələşdirilməsinə ehtiyac var. Kreditlərin, o cümlədən istehlak kreditlərinin verilməsi şərtlərinin hədsiz sadələşdirilməsi maliyyə-bank sisteminin sabitliyi üçün heç də uğurlu addım olmazdı. Əksinə, hazırda banklar daha çox məsuliyyətli kreditləşmə xəttini tutub ki, bu da həm bankların, həm də müştərilərin xeyrinədir.

- Yerli bankların yeni inkişaf strategiyasının hazırlanması ilə bağlı ABA-nın nə kimi təklifləri var?

- Mövcud iqtisadi konyunktur formalaşdığı yeni çağırışlara cavab vermək üçün bankların inkişaf strategiyalarının hazırlanmasına ABA öz səlahiyyətləri çərçivəsində yaxından dəstək olur. Yeni iqtisadi şəraitdə bankların inkişaf strategiyalarının konturlarının müəyyənləşdirilməsi məqsədilə aidyyəti dövlət və hökumət orqanları ilə məsləhətləşmələrin aparılması davam etdirilir. Artıq ABA üzv təşkilatlarının rəhbərlərinin Azərbay-

can Mərkəzi Bankının və Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərliyi ilə çox faydalı görüşləri olmuşdur.

Banklarda əməliyyat xərclərinin optimallaşdırılması layihələri üzrə işlər davam etdirilir. Ölkə iqtisadiyyatının əsas prioritetlərindən olan qeyri-neft sektorunun inkişafının dəstəklənməsi məqsədilə biznes kreditlərinin genişləndirilməsi, kiçik və orta sahibkarlığın maliyyə resursları əldə etmək imkanlarının artırılması istiqamətində vacib təşəbbüslər irəli sürülmüşdür.

Bunlarla yanaşı, hazırda ABA-nın nəzəndə səkkiz daimi ekspert qrupu formalaşdırılmışdır. Bu qruplar ölkənin bank sektorunun qarşısında duran problemlərin həlli yollarının və inkişaf istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsində yaxından iştirak edir.

- Rəhbərlik etdiyiniz qurumun nəzərdə «Ödəniş sistemləri və alternativ xidmət kanalları» üzrə ekspert qrupu fəaliyyətə başlayıb. Qrupun əsas fəaliyyət istiqamətləri nədir və ölkədə «Ödəniş sistemlərinin inkişafı ilə bağlı gələcək il banklar tərəfindən hansı yeniliklər gözlənilir?»

Bu yaxınlarda ilk iclası keçiri-

lən qrupun yaradılmasının əsas məqsədi müştərilərin maliyyə resurslarına və innovativ bank məhsullarına çıxışını asanlaşdırmaq, onlara göstərilən bank xidmətlərinin maya dəyərini aşağı salmaq, bu yolla qiymətlərin azaldılmasına nail olmaq və müştəri məmnunluğunun təmin edilməsi imkanlarını araşdırmaqdır. Qrup öz fəaliyyətində kartlı ödəniş sistemləri, internet bankçılıq, mobil bankçılıq, ATM və POS-terminallar kimi xidmət kanallarının, ödəniş sistemlərinin təhlükəsizliyi və digər nağdsız ödənişlərlə əlaqədar bank sistemindəki mövcud vəziyyətin, qarşılaşdıqları problemlərin və digər məsələlərin müzakirə edilməsini, qabaqcıl ölkələrin innovativ yanaşmalarının öyrənilməsinə nəzərdə tutur. Bundan əlavə, qrupun prioritet vəzifələri sırasında müvafiq qurumlara ünvanlanacaq təkliflər hazırlamaq, hüquqi-normativ baza və standartların hazırlanmasında iştirak etmək, bu sahələrin inkişafı üçün banklararası razılaşmaların mümkünlüyünü müzakirə etmək mühüm yer tutur.

Müəssisəni hazırladı: Fəxrriyyə İKRAMQIZI

Vergilərin könüllü ödənişinə keçid sürətləndirilir

Bunun üçün cəmiyyətdə vergi mədəniyyətinin formalaşması vacib şərtləndir

Vergi ödəyiciləri arasında vergi qanunvericiliyi ilə bağlı biliklərin gücləndirilməsi, vergi mədəniyyətinin ümumi səviyyəsinin qaldırılması, vergi orqanları və biznes strukturları arasında qarşılıqlı əlaqənin genişləndirilməsi, ödəyicilərin istənilən vaxt istənilən yerdən istənilən məlumatı ala bilmələri imkanlarının yaradılması vergilərin könüllü ödənilməsinə stimullaşdırır. Vergilər Nazirliyinin «195» Çağrı Mərkəzi, www.taxes.gov.az internet saytı, vergi ödəyicilərinə xidmət strukturları, «Vergi dostları» şəbəkəsi və s. vergilərin könüllü ödənilməsi üçün əlavə stimullar yaradan amillərdir. Nazirliyin Azərbaycan, ingilis və rus dillərində fəaliyyət göstərən rəsmi internet sahifəsində qanunvericilik aktları, sual-cavab, e-xidmətlər, bəyannamə formaları və onların doldurulma qaydaları, vergilərin naziri ilə birbaşa əlaqə, vergi təqvimini, vergi daxilolmalarının statistikasını, vergi orqanlarının interaktiv xəritəsini, video-bələdçi, vergilərlə bağlı testlər və digər bölmələr yerləşdirilmişdir. Nazirliyin fəaliyyəti ilə bağlı «Facebook», «Twitter», «Youtube» sosial şəbəkələrində geniş materiallar təqdim olunur.

Vergi intizamının təmin olunması mütəmadi qaydada vergilərlə bağlı təlimlərin keçirilməsini, büdcə ilə hesablaşmaların aparılmasında vergi ödəyicilərinin mənavi hazırlığının və maliyyə qabiliyyətliliyinin inkişaf etdirilməsini, vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasındakı qarşılıqlı əlaqələrin ahəngdar şəkildə qurulmasını tələb edir. Vergi intizamı anlayışı həm vergi ödəyicilərinin, həm də vergi orqanlarının fəaliyyətinə aiddir və hər iki tərəfdən qarşılıqlı fəallıq tələb edir. Vergi orqanlarının fəaliyyətində intizamılığın təmin olunmasının vergi ödəyicilərinin fəaliyyətinə çox böyük təsiri vardır. Vergi orqanları əməkdaşlarının vergi ödəyicilərinə qarşı əsassız tələblər irəli sürməsi

münasibətlərin gərginləşməsinə, vergilərin vaxtında və tam məbləğdə büdcəyə ödənilməsinə mənfi təsir göstərir. Bu, həm də lüzumsuz məhkəmə çəkişmələrinin və inzibati xərclərin yaranmasına gətirib çıxarır. Buna görə də hər bir vergi müfəttişinin və bütövlükdə vergi orqanının işinin keyfiyyətinin artırılması daim nazirliyin diqqət mərkəzindədir.

Vergi ödəyicilərinin qanuna tabeliliyi səviyyəsinin yüksəldilməsi məqsədilə Vergilər Nazirliyi tərəfindən vergi ödəyicilərinə vergi mədəniyyətinin formalaşdırılması və yüksəldilməsi istiqamətində xeyli işlər görülmüşdür. Vergi ödəyicilərinə göstərilən elektron xidmətlərin genişləndirilməsi, o cümlədən bəyannamələrin tərtib və təqdim olunması, vergilərin ödənilməsi ilə bağlı prosedurların elektron qaydada həyata keçirilməsi, vergi ödəyicilərinin vergi qanunvericiliyi barədə daimi olaraq internet, KİV vasitəsilə məlumatlandırılması, habelə vergilərlə bağlı metodiki materialların, broşürlərin çap etdirilib vergi ödəyicilərinə çatdırılması, müxtəlif tematik seminarların və görüşlərin keçirilməsi bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlər sırasındadır.

Hazırda qabaqcıl dünya təcrübəsindən istifadə olunmaqla vergi mədəniyyətinin daha da yüksəldilməsinə yönəldilmiş tədbirlərin görülməsi davam etdirilməkdədir. Vergitutma mexanizminin sadələşdirilməsi, vergi mübahisələrinin həlli mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi, vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında münasibətlərin partnyorluq prinsipləri əsasında qurulması, vergi ödəyicilərinin məlumatlandırılması və maarifləndirilməsi işlərinin müasir İKT-nin imkanlarından geniş istifadə olunmaqla təşkil edilib həyata keçirilməsi daha səmərəli nəticələr əldə etməyə şərait yaradır.

Rəşad SADIQOV

Elektron mağaza

Müasir dövrün iqtisadi reallıqlarından biri də internet üzərindən aparılan onlayn ticarətdir. Fins.az saytı Azərbaycanda onlayn ticarətin vəziyyəti, bu fəaliyyətlə məşğul olmaq üçün nələrin lazım olduğunu və bazaradakı problemləri araşdırıb.

Məşhur iş adamı Bill Qeytsin sözlərinə görə, gələcəkdə bazarda 2 növ şirkətlər fəaliyyət göstərəcək: internetdə olanlar və biznesdə olmayanlar. Elektron kommersiya həm iqtisadi inkişaf, həm də sahibkarlar üçün bir çox üstünlüklər verir.

«Azerizone» agentliyinin icraçı direktoru və «Myvideo.az» videoportalının layihə meneceri Hüseyn Hüseynzadə bildirir ki, elektron ticarət üçün istənilən yerdə ofis və anbarın olması yetərlidir. Elektron mağazanın açılması böyük investisiya tələb etmir, işlərin avtomatlaşdırılması noticəsində isə çox sayda əməkdaş cəlb etməyə ehtiyac qalmır. Elektron mağazalarda əksər hallarda ödənişlər bank kartları ilə apa-

ması üçün xərclər 150 manatdan başlayaraq bir neçə min manata qədər arta bilər - bu, dizayndan asılıdır.

Vergilərlə bağlı hüquqi prosedurların həll edilməsi. İşə hüquqi və ya fiziki şəxs kimi qeydiyyatdan keçərək kiçik sahibkar kimi başlayırınsız.

Ödəniş sistemi. Bunu hansı qaydada qəbul etməyinizdən asılı olaraq, banka onlayn ödənişinizi təmin edə biləcək qurumla müqavilə imzalamalısınız. Yeni müştəri məhsulu saytıңызdan alan zaman ödənişi ya kartla onlayn formada, ya da çatdırılma zamanı nağd formada edə bilərsiniz. Onlayn ödəniş xidmətlərini «Golden Pay», «Azəri kart», «Milli kart» və digər şirkətlər həyata keçirir. Elektron ticarətin dövryyəsinə bu şirkətlər də faiz götürür. Adətən, dövryyənin 3%-i ödəmə sistemlərinə çatır.

Elektron ticarətə mane olan problemlərdən biri logistika - alınan malın çatdırılması ilə bağlıdır. Əksər sahibkarlar öz kuryer şəbəkəsini qurur və çatdırılmanın vasitəsilə təmin edir. Adı günlərdə bu kur-

rılır və pul dərhal sahibkarın hesabına köçürülür ki, bununla da vergidən yayınmaq kimi qanunsuz hallar azalır. Əsas üstünlük isə sifarişçilər üçündür, onlar vaxta qənaət etməklə istədikləri malları istədikləri yerə sifariş edə bilərlər. Elektron mağazalarda xərclərin az olması məhsulların da ucuz satılmasına imkan yaradır.

Elektron ticarətə başlamaq üçün hər şeydən əvvəl bazar araşdırmaları aparılmalı, məqsədlər qoyulmalı, biznes planı tərtib olunmalıdır. Bundan sonra isə sahibkarlıq fəaliyyəti rəsmi qeydiyyatla alınmalı, partnyor şirkətlərlə müqavilələr imzalanmalıdır. Bunlar ilk baxışdan uzun və çətin bir proses kimi görünə bilər, əslində, praktiki baxımdan çox asan başa gəlir. Satış məhsul üzrə bazarda araşdırma aparılarkən neçə saytın və ya şəxsin bu məhsul onlayn formada satışını həyata keçirdiyini öyrənmək vacibdir. Biznes planı tərtib olunarkən auditoriyanızda kimlərin olduğu, onlarla hansı formada təmas qurmağın mümkünlüyü də nəzərə alınmalıdır.

Hər bir e-mağazanın önəm verdiyi əsas məsələlər ödəniş növləri və logistikadır. Birinci məsələdə bazarda kifayət qədər xidmətlər göstərilə bilər, ikincidə bəzi çatışmazlıqlar vardır. Elektron ticarətə başlayan şəxs bir neçə texniki məsələni həll etməlidir. Buraya satış platforması olacaq saytın yaradılması, onun onlayn ödəniş sistemlərinə qoşulması, şirkətin və ya sahibkarın vergi qeydiyyatına alınması aiddir.

Elektron ticarət saytının yaranması. Əslində, elektron mağazanın saytı adı saytlardan formaca fərqlənir. Yeganə fərq bu saytın onlayn ödəniş sistemində qoşulmasıdır. Ona görə də belə saytın yaradıl-

Ölkəmizdə elektron ticarətlə bağlı ən böyük problemlərdən biri də malların bölgələrə çatdırılması ilə əlaqəlidir. Bu baxımdan, ixtisaslaşmış kuryer xidmətlərinin yaradılmasına ehtiyac var. Sahibkar öz resurslarından deyil, peşəkar kuryer şirkətinin xidmətindən istifadə etdikdə məhsulun çatdırılması, yoxlanılması və ödəmə zamanı problemlər minimuma enir.

yerlər bütün sifarişləri çatdırırlar, lakin bayramlarda və ya sifarişlərin sayının gözlənilmədən artması zamanı çatdırılmada gecikmələr baş verir. Müştəri ödəməni nağd formada edərsə, ona verəcək çek əvvəlcədən yazılmış olur. Bu halda müştəri qapıda sifarişdən imtina etsə, çekin qaytarılması problem yaradır. Bu riski aradan qaldırmaq üçün nağd ödənişli satış həyata keçirən saytlar çox vaxt çek vermirlər və bununla da başqa bir risk yaradırlar, yəni qanun pozuntusuna yol verməmiş olurlar.

Ölkəmizdə elektron ticarətlə bağlı ən böyük problemlərdən biri də malların bölgələrə çatdırılması ilə əlaqəlidir. Bu baxımdan, ixtisaslaşmış kuryer xidmətlərinin yaradılmasına ehtiyac var. Sahibkar öz resurslarından deyil, peşəkar kuryer şirkətinin xidmətindən istifadə etdikdə məhsulun çatdırılması, yoxlanılması və ödəmə zamanı problemlər minimuma enir.

E-ticarət saytlarının eksriviyyəti hazır proqram təminatından istifadə edilir. Lakin bu halda proqram təminatı daim yenilənməlidir, çünki gələcəkdə həm biznes, həm də alıcıların bank kartlarının məlumatları üçün təhlükə yaranacağı istisna deyil.

RƏQƏMLƏRİN DİLİ İLƏ

2015-ci ildə...

- ❖ Azərbaycandan Novorossiysk limanı vasitəsilə **1 milyon 270 min 108 ton**, Supsa limanından **2 milyon 794 min 905 ton**, Ceyhan limanından isə **17 milyon 931 min 458 ton** xam neft ixrac olunub.
- ❖ SOCAR üzrə (müşərək müəssisələr və əməliyyat şirkətləri istisna olmaqla) **104 min 411 metr** qazma işi görüldü ki, bunun da **103 min 411 metr** istismara, qalanı isə kəşfiyyata aiddir.
- ❖ İlk dəfə kommersiya qaz hasilatı **18,9 mlrd.** kubmetrə çatıb, bu isə 2014-cü illə müqayisədə **0,2 mlrd.** kubmetr çoxdur.
- ❖ İl ərzində gömrük orqanları tərəfindən nəzərdə tutulan **1 milyard 590 milyon** manat proqnoza qarşı **1 milyard 591,14 milyon** manat gömrük vergi və rüsumları toplanaraq dövlət büdcəsinə köçürülüb, proqnoz **100,07%** yerinə yetirilib.
- ❖ İran və Azərbaycan arasında ticarət dövriyyəsinin həcmi **12%** artıb. Yola saldığımız il ölkələrimiz arasında ticarət dövriyyəsində neft bölməsinin payı **500 milyon**, qeyri-neft bölməsinin payı isə **600 milyon** dollar olub.

Hüquq məsləhətxanamız

Samirə Musayeva

Azərbaycan Respublikası
Vergilər Nazirliyinin Hüquq Baş İdarəsinin rəisi
vergi ödəyicilərinin suallarına cavab verir

İcarə haqqından vergi

Qeyri-yaşayış obyektı olan əmlakımı icarəyə vermək istəyirəm. Bu zaman hansısa vergi öhdəliyim yaranacaqmı?

Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin (VM) 95-ci maddəsinə əsasən, rezident və qeyri-rezident fiziki şəxslər gəlir vergisinin ödəyiciləridir. VM-in 97.1-ci maddəsində isə qeyd edilmişdir ki, rezident vergi ödəyicisinin gəliri onun Azərbaycan Respublikasında və Azərbaycan Respublikasının hüddurlarından kənarında əldə etdiyi gəlirdən ibarətdir.

VM-in 124-cü, 125-ci və ya 126-cı maddələrində nəzərdə tutulan ödəmələr verən hüquqi şəxslər və ya sahibkarlar ödəmə mənbəyindən vergini tutmağa borcludurlar (VM, maddə 150.1). VM-in 124-cü maddəsi ödəmə mənbəyində icarə haqlarından verginin tutulması qaydalarını müəyyən edir.

Daşınan və daşınmaz əmlak üçün icarə haqqından gəlir, VM-in 13.2.16-cı maddəsinə uyğun olaraq, Azərbaycan mənbəyindən əldə edilmişdirsə, ödəmə mənbəyində 14 faiz dərəcə ilə vergi tutulur. İcarə haqqı vergi ödəyicisi kimi uçotda olmayan fiziki şəxs tərəfindən ödəniləndə icarəyə verən həmin maddəyə uyğun olaraq 14 faiz dərəcə ilə vergini özü ödəyir və VM-in 33-cü və 149-cu maddələrinə uyğun olaraq vergi uçotuna alınıb böyünmə verir (VM, maddə 124.1).

VM-in 13.2.16.11-ci maddə-

sində qeyd olunur ki, Azərbaycan Respublikasında istifadə edilən daşınan əmlakın icarəyə verilməsindən əldə olunan gəlir Azərbaycan mənbəyindən əldə edilən gəlir hesab olunur.

İcarə haqqından gəlir əldə edən fiziki şəxslərdən vergi VM-in 124.1-ci maddəsinə uyğun olaraq tutulmuşdursa və ya onun tərəfindən ödənilmişdirsə, həmin gəlirlərdən bir daha vergi tutulmur (VM, maddə 124.2).

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, VM-in 124.4-cü maddəsi ilə Azərbaycan Respublikasında daşınmaz əmlakın (yaşayış fondu istisna olmaqla) vergitutma məqsədləri üçün aylıq icarə haqqının məbləği Məcəllənin 14-cü maddəsinə uyğun olaraq bazar qiyməti nəzərə alınmaqla müəyyən edilir. Bazar qiyməti malın (işin, xidmətin) tələblə təklifin qarşılıqlı təsiri nəticəsində təşəkkül tapan qiymətdir (VM, maddə 14.1).

VM-in 14.4-cü maddəsinə əsasən, bazar qiyməti mal (iş, xidmət) satılan anadək, lakin malın (işin, xidmətin) təqdim edildiyi andan ən çoxu 30 gün keçənədək (əvvəl və ya sonra) ən yaxın tarixdə eyni (analoji) mal (iş, xidmət) üçün müvafiq əməliyyatları zamanı təşəkkül tapan qiymətlərə əsasən müəyyən edilir.

Suallarınızı redaksiyamızın ünvanına:
AZ 1073, Bakı ş., Landau küç., 16 və ya s.musayeva@taxes.gov.az
elektron poçt ünvanına göndərə bilərsiniz.

TAP boru kəməri dünyanın əsas 10 layihəsi siyahısında

«Trans-Adriatik» (TAP) boru kəməri layihəsi iqtisadi əhəmiyyətində görə dünyanın əsas 10 investisiya layihəsinin siyahısına daxil edilib.

AZƏRTAC «ilsole24ore.com»a istinadla xəbər verir ki, TAP layihəsi həmin siyahıda 7-ci sırada qərarlaşıb. Siyahıda ilk yeri isə Yaponiyanın Osaka və Tokio şəhərləri arasında çəkilmiş maqnit dəmir yolu xətti layihəsi tutub. Bu, dünyanın ən bahalı dəmir yolu təstidir.

Qeyd edək ki, uzunluğu təxminən 870 kilometr olan TAP boru kəməri Türkiyə ilə Yunanıstan sərhədində yerləşən Kipoi məntəqəsində

Trans-Anadolu qaz boru kəmərinə (TANAP) birləşəcək. TAP layihəsi Xəzərin Azərbaycan sektorundakı «Şahdəniz-2» yatağından çıxarılan qazın Yunanıstan və Albaniya vasitəsilə, Adriatik dənizindən keçməklə İtaliyanın cənubuna, oradan da Qərbi Avropaya nəqlini nəzərdə tutur. Bu layihə Azərbaycan qazının İtaliya, Almaniya, Fransa, Böyük Britaniya, İsveçrə və Avstriya kimi böyük Avropa bazarlarına çatdırılması üçün böyük imkanlar yaradır.

TAP-ın səhmdarları belədir: bp (20 faiz), SOCAR (20 faiz), Snam S.p.A. (20 faiz), Fluxys (19 faiz), Enagas (16 faiz) və Axpo (5 faiz).

2015-ci ilin əsas sosial-iqtisadi hadisələri

Yola saldıığımız il dünyadakı iqtisadi təmayüllər fonunda Azərbaycanın sosial-iqtisadi, ictimai-siyasi, humanitar həyatında bir sıra hadisələrlə yadda qaldı. Çətinliklərə baxmayaraq, nəzərdə tutulan iqtisadi, sosial və infrastruktur layihələrinin icrası və dövlət investisiya qoyuluşlarının davamlılığı təmin olundu. Dövlət sosial islahatları davam etdirərək, əhəlinin aztəminatlı təbəqəsinin sosial müdafiəsinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı tədbirləri davam etdirdi, sahibkarlığa maliyyə dəstəyi göstərildi, özəl biznes kredit resursları ilə təmin olundu. Ölkəyə xarici sərmayə qoyuluşları davam etdi.

İqtisadi artım

2015-ci ildə regional və global səviyyədə mürəkkəb siyasi və iqtisadi proseslərin mənfi təsirlərinə və neftin qiymətinin əvvəlki ilə müqayisədə 3 dəfə aşağı düşməsinə baxmayaraq, respublikamızda iqtisadi artım təmin olunub, qeyri-neft sektoru inkişaf edib. Ötən ilin 11 ayının sosial-iqtisadi göstəricilərinə əsasən, 50,1 milyard manatdan artıq ümumi daxili məhsul istehsal edilib ki, bu da əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 3,1 faiz artım deməkdir. Sənaye müəssisələri tərəfindən 24 milyard manatlıq və ya əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 3 faiz çox sənaye məhsulu istehsal edilib ki, bu da həyata keçirilən sənayeləşmə siyasətinin müsbət nəticəsi sayıla bilər. Bu dövrdə qeyri-neft sektorunda məhsul istehsalı 7,5 faiz artıb, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi istiqamətində işlər davam etdirilib.

2015-ci ilin yanvar-noyabr aylarında ölkə iqtisadiyyatına 15 milyard manatdan artıq vəsait yönəldilib, istifadə olunmuş vəsaitin təxminən 9 milyard manatı və ya 61,2 faizi isə məhsul istehsalı obyektlərinin payına düşür. 2015-ci ilin 11 ayında orta aylıq nominal əməkhaqqı 2014-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 4,6 faiz artaraq 462 manat təşkil edib.

Birinci Avropa Oyunları

Ötən ilin ən mühüm hadisəsi Azərbaycanda keçirilən birinci Avropa Oyunları idi. Bu, idman hadisəsi olmaqla yanaşı, dünya ictimaiyyətinə respublikamızın ic-

timai-siyasi, humanitar, sosial-iqtisadi həyatı haqqında da real gələcəklərin nümayiş etdirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. İyunun 12-dən 28-dək keçirilən Oyunlarda 253 dəst medal uğurla qazanaraq Avropanın 50 ölkəsindən 5730 idmançı mübarizə apardı və yarışlar bir daha dünyaya Azərbaycan idmanının tənənəsini nümayiş etdirdi. İdmançılarımız oyunlarda 56 medal qazanaraq komanda hesabında ikinci yeri tutdu.

Dünya ölkələrinin nümayəndələrinin bir araya gəldiyi və bütün Avropanın yaxından izlədiyi bu idman bayramına Azərbaycanın ev sahibliyi etməsi ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunun daha da artmasına mühüm töhfələr verdi, beynəlxalq aləmdə etibarlılığın artırdı. Bu tədbir xalqımızın qədim tarixini, zəngin mədəniyyətini və adət-ənənələrini, yüksək tolerantlığını və qonaqpərvərliyini bütün dünyaya nümayiş etdirdi.

Avropa Oyunları Azərbaycan iqtisadiyyatının mövcud potensialı, iqtisadi resurslar, milli istehsalın stimullaşdırılması və ixrac imkanlarımızın təbliği, təşviqi baxımından olverişli imkan yaratdı. Tədbir Azərbaycanın turizm imkanlarının təbliği baxımından da əhəmiyyətli rol oynadı.

«Kənd təsərrüfatı ili»

Prezident İlham Əliyevin sərəncamına əsasən, 2015-ci il Azərbaycanda «Kənd təsərrüfatı ili» elan edildi. Bu çərçivədə kənd təsərrüfatının inkişafına dövlət dəstəyi gücləndirildi, əhəlinin ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunmasının yaxşılaşdırılması, aq-

rar sahədə ixrac potensialının artırılması məqsədilə yeni layihələr və digər mühüm tədbirlər həyata keçirildi. Kənd təsərrüfatına yararlı torpaqlardan və su resurslarından səmərəli istifadə üçün 12 rayonda 30 min hektardan artıq sahədə 19 iri fermer təsərrüfatının yaradılmasının əsası qoyuldu, regionlarda aqroparkların təşkilinə start verildi. Eyni zamanda, aqrar sahəyə xarici investorları cəlb etmək üçün müxtəlif stimullaşdırıcı addımlar atıldı. Dünya Bankı aqropark və yeni aqrar layihələrə sərmayə yatırmaq barədə qərar qəbul etdi və Azərbaycan hökuməti ilə imzalanmış «Kənd təsərrüfatında rəqabət qabiliyyətinin gücləndirilməsi» layihəsinə əsasən, ölkəmizdə aqrobiznes-ərzaq emalı texnologiyalarına əsaslanan yeni müəssisələr qurulması barədə razılıq əldə olundu. Layihə çərçivəsində kənd təsərrüfatı mallarının marketing şöbəsinin yenidən qurulması nəzərdə tutulur.

Həyata keçirilən bu tədbirlər aqrar sahədə inkişafı stimullaşdırdı, ilin 11 ayı üzrə kənd təsərrüfatında artım tempi 6,7 faiz təşkil etdi. Azərbaycanın tarixində rekord həcmdə - 3 milyon ton taxıl yığıldı. Əvvəlki ilə nisbətə 831,5 min ton çox kartof, 75,1 min ton çox tərəvəz, 43,6 min ton çox bostan məhsulları, 36 min ton çox meyvə və giləmeyvə, 5,2 min ton çox üzüm istehsal olundu.

TANAP layihəsinin icrasına başlandı

2015-ci ildə enerji sahəsində mühüm addımlar atıldı. Avropa və region üçün böyük əhəmiyyət daşıyan Trans-Anadolu (TANAP) layihəsinin icrasına başlandı. Ötən il martın 17-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın iştirakı ilə Qars vilayətinin Səlim rayonunda TANAP layihəsinin təməlinin qoyulması ilə başlayan tikinti işlərinin əsası qoyuldu. 1900 kilometrə yaxın uzunluğu olan boru xəttinin inşası hazırda davam edir və dəyəri 10

milyard dollar olan layihənin 2018-ci ildə istifadəyə veriləcəyi gözlənilir. Bu layihə Azərbaycan qazının Avropaya çatdırılmasını təmin edəcək TAP (Trans-Adriatik Qaz boru kəməri) xəttinin mühüm bir hissəsi hesab olunur.

Sahibkarlığın inkişafında yeni mərhələ

Yola saldıığımız ildə sahibkarlıq sektorunda əlamətdar hadisələr baş verdi. Prezident İlham Əliyevin «Sahibkarlıq fəaliyyətinin xüsusi razılıq (lisenziya) tələb olunan növlərinin sayının azaldılması, xüsusi razılıq (lisenziya) verilməsi prosedurlarının sadələşdirilməsi və şəffaflığının təmin edilməsi haqqında» fərmanı sahibkarlığın inkişafı qarşısında yeni perspektivlər açdı. 2015-ci il noyabrın 1-dən sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların 2 il müddətində dayandırılması, lisenziyalarda sahədə təkmilləşdirmələrin aparılması və bir sıra sahələrdə lisenziyaların ləğv olunması ölkə iqtisadiyyatının inkişafını sürətləndirmək, global miqyasda daha böyük uğurlar əldə etmək üçün tarixi əhəmiyyət daşıyır.

Sahibkarlıq sektorunda aparılan yoxlamaların dayandırılması, gömrük sahəsində nəzarətin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar bəzi yoxlamaların sadələşdirilməsi, bir çox sahələrdə «bir pəncərə» prinsipinin tətbiqi regionlarda azad biznesin inkişafını sürətləndirəcək, özəl bölməyə dövlət dəstəyi tədbirləri sayəsində ölkədə sahibkarlıq mühitinin daha da yaxşılaşmasına tökan verəcək. Sahibkarlığa maliyyə dəstəyi və güzəştli kreditlərin həcmi artırılıb ki, bu da biznes subyektlərinin kreditləşməsinin yaxşılaşmasına imkan verəcək. Həmin vəsaitlər regionlarda kiçik və orta sahibkarlığın inkişaf etdirilməsinə, sənaye məhəllələrinin və biznes inkubatorlarının yaradılmasına, «yaşıl market» və logistika mərkəzlərinin təşkilinə yönəldiləcək.

Elbrus CƏFƏRLİ

Monitoring qrupları tərəfindən torpaq reydləri aparılır

Ötən il ölkə başçısı tərəfindən imzalanmış müvafiq sərəncam ilə mülkiyyət, istifadə və ya icarə hüququ olmadan torpaq sahəsini özbaşına hasarlaşdırma, becərmə və ya dəyişdirmə, yaxud həmin torpaq sahəsini başqa üsullarla özbaşına tutmağa görə cəzalar müəyyən edilib. Belə qanunsuzluqlara yol verənlər səkkiz min manatdan on min manatadək miqdarda cərimə və ya 2 ilə 5 ilə qədər müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılacaq. Mülkiyyət, istifadə və ya icarə hüququ olmadan torpaq sahəsi üzərində özbaşına tikinti və ya quraşdırma işləri aparılarsa isə 1 ildən 3 ilə qədər müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası tətbiq ediləcək. Habelə qanunsuz hasarlaşdırma, özbaşına tikinti və digər qanunazidd əməllərə kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlarda yol verilsə, 3 ildən 5 ilə qədər müddətə azadlıqdan məhrum etmə nəzərdə tutulur. Eyni zamanda, belə hərəkətlər təkrar, eləcə də qulluq mövqeyindən istifadə olunmaqla törədilsə, bu zaman daha sərbəst - 5 ildən 8 ilə qədər müddətə azadlıqdan məhrumet-

mə cəzası tətbiq olunacaq.

Dəyişikliklər dövlətin müstəsna mülkiyyətində olan torpaq sahələri barədə qəbul edilən qanunsuz qərarlara da aiddir. Dövlətin mülkiyyətində olan torpaqların bələdiyyələrə, fiziki və ya hüquqi şəxslərə mülkiyyətə verilməsi barədə qanunsuz qərar qəbul edən vəzifəli şəxslər 2 ildən 5 ilə qədər müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılacaq. Belə şəxslər

qərarlar qəbul edən vəzifəli şəxslər məsuliyyətə cəlb olunur və 5 ildən 8 ilə qədər müddətə azadlıqdan məhrum edilir. Qanunda Xəzər dənizinin sahilboyu 20-50 metrlik zolağının altında olan torpaqlar barədə yol verilən qanunsuz əməllərə qarşı da cəza tədbirləri müəyyən edilib və 7 ildən 10 ilə qədər müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası nəzərdə tutulur. Bununla yanaşı, həmin şəxslər 3 ilə qədər müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilir.

Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin torpaq sahələrinə nəzarət üzrə torpaq müfəttişləri tərəfindən sərəncamın icrası ilə bağlı müvafiq monitoring-araşdırma tədbirləri həyata keçirilir. Yaradılmış monitoring qrupları tərəfindən respublikanın müxtəlif bölgələri, eləcə də Bakı və

Abşeron üzrə torpaq reydləri aparılır. Bu qruplar paralel olaraq bütün ölkə üzrə torpaqların özbaşına zəbt olunması, qanunsuz tikintilərin aparılması, təyinat-zidd istifadə və torpaq sahələri barədə qanunsuz qərarların verilməsi faktlarını araşdırır. Komitədən bildirilib ki, bu tədbirlər Azərbaycanda torpaqların elektron kadastr uçotu sisteminin yaradılmasında da mühüm əhəmiyyətə malikdir. Sistem-

uçotuna alınır. Ərazilərin rəqəmsal xəritələri hazırlanır, torpaq informasiya bankı formalaşdırılır.

Bununla belə, torpaq müfəttişlərinin başladığı araşdırma-monitoring tədbirləri bir sıra təbii suallar da doğurur və müəyyən subyektiv təmayüllərin yarana biləcəyi əhali arasında narahatlıq yaradır. Bu, daha çox bələdiyyələr tərəfindən ayrılma və müxtəlif səbəblər üzündən indiyə qədər sənədləşdirilməmiş torpaq sahələri və həmin sahələrdə tikilən evlərlə bağlıdır. Bu cür evlərdə məskunlaşmış insanların sayı isə artıq yüz minlərlədir. Bu baxımdan, araşdırma-monitorinqin obyektini dəqiqləşdirməli, hansı torpaq sahələrinin və evlərin araşdırıldığı konkret göstərilməlidir. Ölkə Prezidenti əhali ilə müxtəlif görüşlər zamanı bu cür torpaqların və evlərin sənədləşdirilməsi üzrə dövlət orqanları tərəfindən addımların atılacağını bəyan edib və bu barədə müvafiq qurumlara konkret tapşırıqlar verilib.

Monitoring qrupları torpaqların özbaşına zəbt olunması, qanunsuz tikintilərin aparılması, təyinat-zidd istifadə və torpaq sahələri barədə qanunsuz qərarların verilməsi faktlarını araşdırır

AYTƏN

Yeni hesablar planı üzrə ikili yazılışların verilməsi

Xanbaba Quliyev,
Auditorlar Palatasının üzvü

Hörmətli oxucular, yeni hesablar planında əks etdirilən bütün mühasibat hesablarında aparılacaq əməliyyatlara dair ikili yazılışların verilməsi ilə bağlı tövsiyələrimizi davam etdiririk. Bu dəfə də yeni hesablar planında 201 sayılı «Xammal və materiallar» hesabı üzrə alınmış materialların bir hissəsinin müəyyən dövrdən sonra törəmə (yeganə təsisçisi və ya təsisçilərdən biri olduğu) müəssisəyə pay haqqı kimi və başqa şəxslərə əvəzsiz olaraq verilməsi ilə bağlı əməliyyatlara nəzarət tələb olunur. Göstərilən nümunələr şərti və öyrətmə xarakteri daşıyır.

Misal. Mebel istehsalı ilə

məşğul olan müəssisə tərəfindən 05 yanvar 2015-ci il tarixdə ƏDV ilə birlikdə 35400 (əsas hissə 30000 manat + ƏDV 5400 manat) manat dəyərində taxta materialı alınmış və material anbarına qəbul edilmişdir. 07.01.2015-ci il tarixdə mebel istehsal edilməsi üçün anbardan istehsalat sexinə 20000 manat dəyərində taxta materialı buraxılmışdır. Müəssisənin təsisçisi (ana müəssisə) qismində 17.05.2015-ci il tarixli qərarı ilə yeni hüquqi şəxs yaradılmış və qərara əsasən, yeni yaradılan hüquqi şəxsin nizamnamə kapitalı 20000 manat, o cümlədən 15000 manat pul şəklində və 5000 manat əmlak şəklində müəyyənləşdirilmişdir. Həmin tarixdə nizamnamə kapitalının pul şəklində olan hissəsi müəssisənin (ana müəssisənin) bank hesabından ye-

ni yaradılan hüquqi şəxsin bank hesabına köçürülmüş, qalan 5000 manat əmlak şəklində olan hissəsi isə anbardan material formasında pay haqqı (nizamnamə kapitalına qoyuluş) kimi verilmişdir. Materiallar təhvil-qəbul aktına əsasən yeni yaradılan hüquqi şəxsə təhvil verilmişdir. Həmin tarixdə, 22.05.2015-ci il tarixdə rəhbərlik tərəfindən verilən qərara əsasən, istehsalatda istifadə olunmadan saxlanılan taxta materialların bir hissəsi (1000 manat dəyərində materiallar) başqa şəxsə əvəzsiz verilmişdir. Materiallar birbaşa istehsalat ərazisindən (anbara geri qaytarılmadan) başqa şəxsə (əvəzsiz material alana) təhvil verilmişdir. Bu əməliyyatlarla bağlı ana (əsas) müəssisədə veriləcək ikili yazılışları təyin etmək tələb olunur.

Tarix	Hesabın №-si və adı	Əməliyyatın məzmunu	Debet (məbləğ)	Kredit (məbləğ)
05.01.2015	201, Xammal və materiallar	Materiallar (taxta) alınmışdır (malsatandan tam təhvil alınaraq anbara mədaxil edilmişdir) - ƏDV-siz məbləğ	30000	
05.01.2015	531, Malsatan və podratçılara qismüddətli kreditör borcları	Materiallar (taxta) alınmışdır (malsatandan tam təhvil alınaraq anbara mədaxil edilmişdir) - ƏDV-siz məbləğ		30000
05.01.2015	241, Əvəzləndirilən ƏDV	Alınmış materialların dəyərinin üzərindəki ƏDV uçota alınır	5400	
05.01.2015	531, Malsatan və podratçılara qismüddətli kreditör borcları	Alınmış materialların dəyərinin üzərindəki ƏDV uçota alınır		5400
07.01.2015	202, İstehsal məsrəfləri	Materiallar (taxta) mebel istehsal edilməsi üçün daxili qaimə tərtib olunmaqla anbardan (məsələn, anbardar işləyən maddi-məsul şəxsdən) istehsalat sexinin rəisinə təhvil verilmişdir	20000	
07.01.2015	201, Xammal və materiallar	Materiallar (taxta) mebel istehsal edilməsi üçün daxili qaimə tərtib olunmaqla anbardan (məsələn, anbardar işləyən maddi-məsul şəxsdən) istehsalat sexinin rəisinə təhvil verilmişdir		20000
17.05.2015	181, Uzunmüddətli paylar və səhmlər	Pulun törəmə (yeni yaradılan) müəssisəyə nizamnamə kapitalında pay haqqı kimi köçürülməsi	15000	
17.05.2015	222, Bank –milli valyutada cari hesab	Pulun törəmə (yeni yaradılan) müəssisəyə nizamnamə kapitalında pay haqqı kimi köçürülməsi		15000
17.05.2015	181, Uzunmüddətli paylar və səhmlər	Materialların törəmə müəssisəyə nizamnamə kapitalında pay haqqı kimi verilməsi (materiallar təhvil verildiyi tarixə mayaya (uçot) dəyəri ilə uçotdan silinir)	5000	
17.05.2015	201, Xammal və materiallar	Materialların törəmə müəssisəyə nizamnamə kapitalında pay haqqı kimi verilməsi (materiallar təhvil verildiyi tarixə mayaya (uçot) dəyəri ilə uçotdan silinir)		5000
17.05.2015	731, Sair əməliyyat xərcləri	Əgər materiallar malsatana ƏDV ödəməklə və əvəzləndirmə hüququ əldə etməklə əldə olunmuşdursa, nizamnamə kapitalına qoyuluş kimi verilən materialların mayaya (uçot) dəyərinə müvafiq bütəcənin xeyrinə hesablanan ƏDV-nin məbləği (5000 x 18%)	900	
17.05.2015	521, Vergi öhdəlikləri	Əgər materiallar malsatana ƏDV ödəməklə və əvəzləndirmə hüququ əldə etməklə əldə olunmuşdursa, nizamnamə kapitalına qoyuluş kimi verilən materialların mayaya (uçot) dəyərinə müvafiq bütəcənin xeyrinə hesablanan ƏDV-nin məbləği (5000 x 18%)		900
22.05.2015	731, Sair əməliyyat xərcləri	İstehsalat sexində istifadə olunmadan qalan (saxlanılan) materialların əvəzsiz olaraq başqa şəxsə verilməsi (materiallar təhvil verildiyi tarixə mayaya (qalıq) dəyəri ilə uçotdan silinir)	1000	
22.05.2015	202, İstehsal məsrəfləri	İstehsalat sexində istifadə olunmadan qalan (saxlanılan) materialların əvəzsiz olaraq başqa şəxsə verilməsi (materiallar təhvil verildiyi tarixə mayaya (qalıq) dəyəri ilə uçotdan silinir)		1000
22.05.2015	731, Sair əməliyyat xərcləri	Əgər materiallar malsatana ƏDV ödəməklə və əvəzləndirmə hüququ əldə etməklə əldə olunmuşdursa, əvəzsiz verilən materialların bazar qiymətlə müəyyənləşdirilən dəyərinə ƏDV hesablanır (fərz edək ki, bazar dəyəri 1500 manat müəyyən edilib, 1500 x 18%)	270	
22.05.2015	521, Vergi öhdəlikləri	Əgər materiallar malsatana ƏDV ödəməklə və əvəzləndirmə hüququ əldə etməklə əldə olunmuşdursa, əvəzsiz verilən materialların bazar qiymətlə müəyyənləşdirilən dəyərinə ƏDV hesablanır (fərz edək ki, bazar dəyəri 1500 manat müəyyən edilib, 1500 x 18%)		270
22.05.2015	801, Ümumi mənfəət (zərəf)	731, "Sair əməliyyat xərcləri" hesabının bağlanması (1000 + 270)	1270	
22.05.2015	731, Sair əməliyyat xərcləri	731, "Sair əməliyyat xərcləri" hesabının bağlanması (1000 + 270)		1270

Cədvəldən göründüyü kimi, 801 №-li «Ümumi mənfəət (zərəf)» hesabında 1270 (1000 + 270) manat debet qalığı qalacaqdır. Deməli, materialların birbaşa istehsalat sahəsindən əvəzsiz olaraq başqa şəxsə verilməsindən 1270 manat zərəf yaranmışdır. Lakin 2015-ci il üzrə tərtib olunan mənfəət vergisi bəyannaməsində gəlirlər, həmçinin may ayı üçün tərtib olunan ƏDV bəyannaməsində ƏDV-yə cəlb olunan dövrü əvəzsiz verilən materiallar üzrə 1500 manat göstəriləcəkdir. Mühasibat məqsədli hesabatlarda isə əvəzsiz verilən materiallar üzrə ümumiyyətlə gəlir dövrü göstərilməyəcəkdir, yalnız 1270 (1000 + 270) manat xərc göstəriləcəkdir.

Digər tərəfdən, nizamnamə kapitalına qoyuluş kimi verilən materialların mayaya (uçot)

dəyərində müvafiq bütəcənin xeyrinə 900 manat ƏDV hesablanmışdır. Bu əməliyyat Vergi Məcəlləsinin 175.6 və 175.4-cü maddəsinin tələblərinə əsasən nəzərə alınmışdır. Çünki materiallar alındığı tarixdə onun 30000 manat alış (əsas) dəyərinin üzərindəki 5400 manat ƏDV məbləği ƏDV-yə cəlb olunan əməliyyatlar çərçivəsində həmin dövrdə əvəzləndirilmişdir. Hazırda isə həmin materialların 5000 manata qədər hissəsi ƏDV-dən azad olunan əməliyyat çərçivəsində (VM, maddə 164.1.5) təqdim olunduğuna görə, əvvəllər əvəzləndirilən 5400 manat ƏDV-nin məbləği hazırda əvəzsiz verilən materialların silinən dəyərinə müvafiq hesablanan ƏDV-nin məbləği qədər (5000 manat x 18% = 900 manat ƏDV) geriye bütəcənin xeyrinə bərpə olmalıdır.

BİR CÜMLƏ - BİR XƏBƏR

Azərbaycan və İran yükdaşıyıcıları yol vergisindən azad olunublar.

Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu tərəfindən indiyədək 30 minədək sahibkarlıq subyektinə 1,7 milyard manatdan çox güzəştli kredit verilib.

Xəzəryanı ölkələr arasında sərnəşin gəmi reysləri açılacaq.

İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyi və Baş Prokurorluq tərəfindən süni qiymət artımının qarşısını almaq üçün Tədbirlər Planı hazırlanıb.

Azərbaycanda «AzerPay» universal mobil ödəniş sisteminin yaradılması planlaşdırılır.

Yaxın vaxtlarda Bakının ictimai nəqliyyatında gediş haqqının yeni ödəniş metodu tətbiq ediləcək.

Bu ilin birinci yarısında «Avtovağzal» və «Memar Əcəmi-2» metrostansiyalarının istifadəyə verilməsi gözlənilir.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi tərəfindən 2016-cı ilin I rübündə universal mərkəzlər yaradılacaq.

2015-ci ildə Azərbaycana gələn turistlərin sayı 2,5 milyon nəfərdən çox təşkil edib.

Gələcəyimiz naminə...

Gələcəyin vergi ödəyiciləri olan gənclərin vergilər haqqında bilik və anlayışlarının artırılması, vergi mədəniyyətinin formalaşması məqsədilə Vergilər və Təhsil nazirlikləri səmərəli əməkdaşlıq edir. Əməkdaşlıq çərçivəsində indiyədək müxtəlif layihələr həyata keçirilib.

«Vergi tədris otağı»

Vergilər Nazirliyi ümumtəhsil məktəblərində 54 metodiki kabinet təşkil edib. Bakı şəhərindəki 4 və 18 sayılı peşə liseylərində müasir avadanlıqlar, kompüter dəstləri, vergilərə aid əyani vəsaitlərlə təchiz edilmiş «Vergi tədris otaqları» istifadəyə verilib. Bununla yanaşı, hər il orta məktəb şagirdləri və iqtisad yönündə təhsil alan tələbələr arasında bilik yarışmaları və olimpiadalar keçirilir. Tələbələrin vergilər üzrə biliklərinin artırılması məqsədilə peşə liseylərində yaradılan «Vergi tədris otaqlarında Vergilər Nazirliyinin əməkdaşları tərəfindən vaxtaşırı seminarlar və görüşlər keçirilir.

Növbəti tədbir keçən ilin sonunda Vergilər Nazirliyinin rəhbər vəzifəli şəxslərinin iştirakı ilə 18 sayılı liseydə oldu. Liseyin direktoru Rəhim Ağamalyev bildirdi ki, 2013-cü ilin yanvar ayında Vergilər Nazirliyinin dəstəyi ilə liseydə metodiki kabinet - «Vergi tədris otağı» yaradılıb: «Bu kabinet açılaraq peşə liseylərinin tədris standartlarında vergi biliklərinin öyrənilməsi üçün cəmi 3 saat vaxt ayrılışmışdır. Pedaqoji şüaranın qərarı ilə standartları dəyişərək 3 saatı 20 saatla əvəz etdik və bunun 4 saatını sifz təcrübəyə, praktiki dərslərə yönəldtik. Altı istiqamət üzrə hər bir qrupda artıq 20 saat proqramla vergi dərsləri tədris olunur. Mövzular ixtisasdaxili qayda üzrə dəyişdirilir. Tətbiq edilən tədris metodları və üsulları təkmil olduqca tədris prosesi də səmərəli oldu».

«Vergi tədris otağı»nın baş müəllimi Tofiq Məmmədovun sözlərinə görə, gənc nəslin vergi biliklərinin artırılması, vergi mədəniyyətinin inkişaf etdirilməsi çox önəmli bir addımdır. Burada vergilərin növləri, cəmiyyət üçün xeyirli cəhətləri barə-

də tələbələrə məlumatlar verilir və bunun onların gələcək həyatı üçün çox önəmli olacağına əminlik. Qeyd olunmuşdur ki, «Vergi tədris otağı»nda vergilərin hesablanması, bəyannamələrin yerinə yetirilməsi, texniki vəsaitlərlə iş verənlərinin mənimlənməsi, vergi sistemində həyata keçirilən islahatlar və dəyişikliklərlə bağlı dərslər təşkil olunur.

Açıq dərslər

18 sayılı liseydə bazar iqtisadiyyatı və sahibkarlıq fənnindən dərslər deyən Yaşar Əhmədov: «Bu gün Vergilər və Təhsil nazirliklərinin birgə layihəsinin davamı olaraq nümunəvi vergi dərsləri modelinin təqdimatı keçirilir. Dərsin mövzusu Azərbaycan iqtisadiyyatının davamlı inkişafında vergi siyasətinin rolu və əhəmiyyətidir». O, mövzunun vergi siyasətinin təkmil tarixi, Azərbaycan Respublikasının müasir vergi sistemi, onun yaranma tarixi, inkişafı və real vəziyyəti ilə tanış etmək olduğunu bildirir: «Tələbələr vergilərin əsas istiqamətləri üzrə araşdırma aparılır. Vergi ödəyicilərinin məlumatlandırılması, onların hüquq və vəzifələrinin izahı, maliyyə sanksiyaları, qanunvericilik bazasının formalaşdırılması yolları diqqətdən keçirilir».

Y.Əhmədov açıq dərslərin gediş zamanı dövlətin daxili və xarici vergi siyasəti, sosial yönümlü vergi siyasəti, vergilərin innovasiyaların tətbiqi, beynəlxalq standartlara uyğun vergi inzibatçılığı ilə bağlı təqdimatla çıxış edir.

Qiymətləndirilmə

Dərsin ikinci mərhələsində qazanılan bilik və bacarıqların modul sepməti üzrə (meyarların təqdim edilməsi, mahiyyətin izahı, məntiqi mülahizə, əməkdaşlıq və ünsiyyət) qiymətləndirilməsi aparıldı. Tələ-

bələr dörd qrupa bölünərək mövzuları işlədilər, sonra bütün qrupların liderlərinin təqdimatı dinləndi.

Qrup liderləri Səbinə Süleymanova, Gülxanım Hüseynova, Adil Yusifov, Aybəniz Əliyeva vergilərin yaranması və təkamülü, Azərbaycanda vergi siyasətinin prinsipləri, vergi sistemində innovativ layihələrin üzrə təqdimatları edib iştirakçıların suallarını cavablandırdılar. Sonda heyətin potensial imkanları və peşəkar bilikləri qiymətləndirildi.

Qonaqlar razı idilər...

Tədbirdə vergilər nazirinin müşaviri Ələkbər Məmmədov, Vergilər Nazirliyinin Vergi ödəyicilərinə xidmət Baş İdarəsi rəisinin 1-ci müavini Elçin Məmmədov, Beynəlxalq münasibətlər və vergi ödəyicilərinə xidmət sahələri üzrə müşavir xidməti bölməsinin rəisi Hacı Qasimov, Bəyannamələr və vergi ödəyicilərinə xidmət və uçot idarəsinin rəisi Ağaməmi Tahirov, həmin idarənin bölmə rəisi Məhərrəm Əmiraslanov, eləcə də 9, 6, 4 sayılı peşə məktəblərinin müəllim və tələbələri iştirak etdirdilər.

Vergilər nazirinin müşaviri Ələkbər Məmmədov gənc nəslin maraqlandırılması sahəsində görülən işlərin Azərbaycanın gələcək inkişafına öz töhfəsini verəcəyinə əminliyini vurğuladı.

9 sayılı liseyin müəllimi Şəhla İsmayılova, 4 sayılı liseyin müəllimi Nailə Babayeva, 6 sayılı liseyin müəllimi Rəhilə Bayramova və istehsalat təlim ustası Nintaj Məmmədova vergi biliklərinin artırılması istiqamətində metodiki kabinetlərin və «Vergi tədris otaqları»nın rolundan danışaraq, bu işdə onlara böyük köməklik göstərən Vergilər Nazirliyinin rəhbərliyinə minnətdarlıqlarını bildirdilər.

F.İKRAMQIZI

Bu il icbari tibbi sığorta tətbiq oluna bilər

Maliyyə Nazirliyindən bildirilib ki, Azərbaycanda icbari tibbi sığortanın tətbiqi üçün artıq tələb olunan qanunvericilik bazası formalaşmış və praktiki işləri həyata keçirmək olar. Qeyd edilib ki, Azərbaycanın səhiyyə sektorunun inkişafı və idarəetmənin hazırkı vəziyyəti bu sistemə keçidi zəruri edir. Xəstəxana, poliklinika, ambulatoriya və digər səhiyyə obyektlərinin maddi-texniki vəziyyəti, müasir avadanlıqlarla təchizatı, həkimlərin icbari sığorta ilə bağlı xarici təcrübəni mənimsəməsi və digər amillər sığorta mexanizmlərinin tətbiq olunmasına imkan verir. Nazirlər Kabineti yanında yaradılmış İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin strukturunu formalaşdırılması buna əlverişli zəmin yaradır.

İcbari tibbi sığortanın üstünlükləri nədir və bu sığorta növü vətəndaşların müayinə və müalicəsi üçün hansı əhəmiyyətli dəyişikliklərə səbəb ola bilər? Milli Məclisin Sosial siyasət komitəsinin sədr müavini Musa Quliyev sözlərinə görə, tibbi sığorta olmadan normal səhiyyə sistemini təşəvvür etmək mümkün deyil. Azərbaycanda icbari tibbi sığorta ilə bağlı bir neçə ildir ki, dövlət büdcəsindən vəsait ayrılması-

na baxmayaraq, bu sahədə hələ də problemlər qalır. Bunun üçün bütün tərəflər hazır olmalıdır. Bu, müxtəlif parametrləri əhatə edən çoxşaxəli prosesdir. Ona görə də maliyyələşmənin bütün komponentlərini həll etmək gərəkdir.

İcbari tibbi sığortaya əsasən, sığorta hadisəsi baş verdikdə əhalinin tibbi və dərman yardımını almasına dövlət təminat verəcək. Vətəndaş zərurət yarandıqda tibbi və dərman yardımını ala bilmək üçün əməkhaqqından və gəlirlərindən hər ay sığorta təşkilatına müəyyən həcmə pul köçürəcək. Hələlik həmin məbləğin həcmi məlum olmasa da, tibbi sığorta ilə bağlı yeni layihəyə əsasən, bu, əmək qabiliyyətli hər bir vətəndaş üçün 5-10 manat, işəgötürənlər üçün 10-12 manat təşkil edəcək. Əhalinin sosial baxımdan güzəştli kateqoriyası isə icbari sığorta haqqı ödəməkdən azad olunacaq.

M.Quliyev hesab edir ki, ölkədə icbari sığortanın tətbiqi səhiyyə sisteminin maliyyələşdirilmə mexanizminin dəyişməsinə, bu sahədə korrupsiya hallarına qarşı mübarizənin gücləndirilməsinə şərait yaradacaq.

ELBRUS

«Bina tikintisi fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər tərəfindən ödənilmiş ƏDV-nin və sadələşdirilmiş verginin nəzərə alınması» Qaydası və «01.01.2016-cı il tarixinədək tikinti obyektinin tikinti-quraşdırma işlərinə başlanılması barədə Məlumat Forması» təsdiq edilmişdir

«Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi ilə əlaqədar bina tikintisi fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər sadələşdirilmiş verginin ödəyicisi olmaq hüququ əldə edirlər. Bununla əlaqədar olaraq, Azərbaycan Respublikası vergilər nazirinin imzaladığı əmrə əsasən, «Bina tikintisi fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər tərəfindən ödənilmiş

ƏDV-nin və sadələşdirilmiş verginin nəzərə alınması Qaydası» və «01.01.2016-cı il tarixinədək tikinti obyektinin tikinti-quraşdırma işlərinə başlanılması barədə Məlumat Forması» təsdiq edilmişdir. Nazirliyin aidiyyəti üzrə idarə və şöbələrinin, ərazi vergi orqanlarının rəhbərlərinə əmrin tələblərindən irəli gələn tədbirlərin görülməsini təmin etmək tapşırılmışdır.

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qayda «Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikasının 2015-ci il 20 oktyabr tarixli 1384-IVQD nömrəli Qanununun (bundan sonra Qanun) 2-ci maddəsinə əsasən hazırlanmışdır.

1.2. Bu Qayda adıçəkilən Qanunun 2-ci maddəsinə uyğun olaraq tikinti fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər tərəfindən Qanun qüvvəyə minənədək ödənilmiş ƏDV-nin və sadələşdirilmiş verginin nəzərə alınması üçün zəruri şərtləri və tələbləri müəyyən edir.

1.3. Bu Qayda 01.01.2016-cı il tarixinədək tikinti obyektinin tikinti-quraşdırma işlərinə başlamış şəxslərə şamil edilir.

2. Tikinti-quraşdırma işlərinə başlamış şəxs tərəfindən ödənilmiş ƏDV-nin və sadələşdirilmiş verginin nəzərə alınması şərtləri

2.1. 01.01.2016-cı il tarixədək tikinti obyektinin tikinti-quraşdırma işlərinə başlamış şəxslər (özünə məxsus və ya cəlb edilən vəsait hesabına əhalinin fərdi (şəxsi) ehtiyaclarını ödəmək və ya kommersiya məqsədləri üçün öz gücü ilə və ya müvafiq ixtisaslı peşəkar sifarişçi və ya podratçı cəlb etməklə bina tikdirən, habelə bu tikintinin və ya başa çatmış obyektin mülkiyyəti olan hüquqi və ya fiziki şəxslər) tərəfindən adıçəkilən Qanun qüvvəyə mindikdən sonrakı 30 gün müddətində aşağıdakı göstərilən vergitutma metodlarından birinin tətbiq edilməsi ilə bağlı vergilərin hesablanması barədə bu Qaydaya əlavə edilmiş, təməli qoyulmuş bütün tikinti obyektləri üzrə vahid məlumat forması vergi orqanına təqdim edilməlidir:

2.1.1. 01.01.2016-cı il tarixədək təməlqoyma işlərinə başlamış şəxslər tərəfindən həmin tarixədək qüvvədə olan Vergi Məcəlləsinin 159.9-cu maddəsinə əsasən mənzil tikintisi fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər tərəfindən ƏDV-nin məqsədləri üçün vergi tutulan minimum dövrüyyə Vergi Məcəlləsinin 219.3-cü maddəsində müəyyən edilmiş vergitutma obyektinin hər kvadrat metri üçün 225 manat məbləğinə ölkənin şəhər və rayonlarının ərazilərinin zonalar üzrə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin müəyyən etdiyi əmsallar tətbiq edilməklə ƏDV və Vergi Məcəlləsinin 220.8-ci maddəsinə əsasən mənzil tikintisi fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər tərəfindən sadələşdirilmiş vergi Vergi Məcəlləsinin 219.3-cü maddəsində müəyyən edilmiş vergitutma obyektinin hər kvadrat metri üçün 10 manat məbləğinə ölkənin şəhər və rayonlarının ərazilərinin zonalar üzrə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin müəyyən etdiyi əmsallar tətbiq edilməklə;

2.1.2. Bina tikintisi fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər Vergi Məcəlləsinin 220.8-ci maddəsinə əsasən sadələşdirilmiş vergini Vergi Məcəlləsinin 219.3-cü maddəsində göstərilən vergitutma obyektinin hər kvadrat metri üçün 45 manata Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin Qərarı ilə təsdiq edilmiş şəhər və rayonlarının ərazilərinin zonalar üzrə əmsalları tətbiq edilməklə, qeyri-yaşayış sahələri üzrə isə hesablanmış məbləğə əlavə 1,5 əmsal tətbiq edilməklə;

2.1.3. 01.01.2016-cı il tarixdən qüvvədə olan Vergi Məcəlləsinin 218.1.3-cü maddəsində göstərilən şəxslər sadələşdirilmiş verginin ödəyicisi olmaq hüququndan istifadə etmədiyi halda mənfəət (gəlir) və ƏDV-ni tətbiq edilməklə;

2.2. Bu Qaydanın 2.1-ci bəndində göstərilən vergitutma metodlarına müvafiq olaraq bina tikintisi fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər tərəfindən ödənilmiş ƏDV və sadələşdirilmiş vergi aşağıdakı qaydada nəzərə alınır:

2.2.1 Bu Qaydanın 2.1.1-ci bəndində göstərilən metod seçildikdə vergilərin yenidən hesablanması aparılır.

2.2.2. Bu Qaydanın 2.1.2-ci bəndində göstərilən metod seçildikdə tikinti obyektinə üzrə aidiyyəti dövrlər üçün təqdim edilmiş bəyannamələrlə hesablanmış ƏDV və sadələşdirilmiş vergilər azaldılır. Bu zaman əvvəlki dövrlər üçün hesablanmış ƏDV-nin azaldılması 2015-ci ilin dekabr ayı üzrə təqdim edilən ƏDV bəyannaməsində Vergi Məcəlləsinin 163-cü maddəsinin müddəalarına əsasən dəqiqləşdirilir.

Bu Qaydanın 2.1.2-ci bəndində göstərilən qaydada vergitutma metodunu seçən vergi ödəyiciləri tərəfindən əvvəlki dövrlər üçün hesablanmış sadələşdirilmiş verginin məbləği həmin vergi ödəyiciləri tərəfindən təqdim edilmiş «01.01.2016-cı il tarixinədək tikinti obyektinin tikinti-quraşdırma işlərinə başlaması barədə məlumat forması» əsasında vergi orqanı tərəfindən yenidən hesablanır.

2.2.3. Bu Qaydanın 2.1.3-cü bəndində göstərilən qaydada vergitutma metodunu seçən vergi ödəyiciləri tərəfindən əvvəlki dövrlər üçün hesablanmış sadələşdirilmiş verginin məbləği həmin vergi ödəyiciləri tərəfindən təqdim edilmiş «01.01.2016-cı il tarixinədək tikinti obyektinin tikinti-quraşdırma işlərinə başlaması barədə məlumat forması» əsasında vergi orqanı tərəfindən azaldılır. Mənfəət (gəlir) vergisi Vergi Məcəlləsinin müddəalarına uyğun olaraq vergi ödəyiciləri tərəfindən bəyannamə təqdim edilməklə hesablanır. ƏDV üzrə isə vergilərin yenidən hesablanması aparılır.

2.3. Vergi ödəyiciləri tərəfindən «01.01.2016-cı il tarixinədək tikinti obyektinin tikinti-quraşdırma işlərinə başlaması barədə məlumat forması» təqdim edilmədiyi halda Vergi Məcəlləsinin 01.01.2016-cı il tarixədək qüvvədə olan müddəalarına əsasən hesablanmış vergilər bu Qaydanın 2.1.2-ci bəndinə uyğun olaraq vergi orqanı tərəfindən yenidən hesablanır. Əvvəlki dövrlər üçün tikinti obyektinə üzrə hesablanmış ƏDV-nin dəqiqləşdirilməsi vergi orqanı tərəfindən Vergi Məcəlləsinin 163-cü maddəsinin müddəalarına əsasən aparılır.

3. Yekun müddəalar

3.1 Vergi orqanları tərəfindən tikinti obyektinin tikinti-quraşdırma işlərinə görə vergi öhdəlikləri müəyyən edilən zaman bu Qaydaların tələbləri nəzərə alınır.

Azərbaycan Respublikası vergilər nazirinin " " 2015-ci tarixli №-li Əmri ilə təsdiq edilmişdir

01.01.2016-cı il tarixədək tikinti obyektinin tikinti-quraşdırma işlərinə başlanılması barədə MƏLUMAT FORMASI

1. Məlumatın verilməsini şərtləndirən hal

"Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2015-ci il 20 oktyabr tarixli 1384-IVQD nömrəli Qanununun (bundan sonra Qanun) 2-ci maddəsinə əsasən bu məlumat forması ilə 01.01.2016-cı il tarixədək tikinti obyektinin tikinti-quraşdırma işlərinə başlamış şəxs öz seçiminə uyğun vergiləri bu Qanun qüvvəyə minənədək mövcud olan qaydada ödəməsi hüququndan istifadə etməsinə təsdiq etməlidir.

1.1. Edirəm 1.2. Etmirəm

Vergi ödəyicisi tərəfindən yuxarıda qeyd olunan seçimdən istifadə edilmədiyi halda Vergi Məcəlləsinin 218.1.3-cü maddəsində göstərilən şəxs bu məlumat forması ilə sadələşdirilmiş verginin ödəyicisi olmaq hüququndan istifadə edib-etməməsinə təsdiq etməlidir.

1.3. Sadələşdirilmiş verginin ödəyicisi olmaq hüququndan istifadə edir 1.4. Sadələşdirilmiş verginin ödəyicisi olmaq hüququndan istifadə etmir

2. Məlumatın təqdim edildiyi vergi orqanı

2.1. vergi orqanının adı

3. Vergi ödəyicisi haqqında məlumat

3.1. vergi ödəyicisinin adı

3.2. vergi ödəyicisinin VÖEN-i

4. Əlavə məlumatlar

4.1. Tikinti-quraşdırma işlərinə başladığı tarix 2 0

4.2. Binanın ümumi sahəsi, kv.m-ə

4.3. 01.01.2016-cı il tarixədək təqdim olunmuş tikinti sahəsi barədə məlumat, kv.m-ə

Qanun qüvvəyə mindikdən sonrakı 30 gün müddətində yazılı formada məlumat təqdim edilmədikdə sadələşdirilmiş vergi Qanunla müəyyən edilmiş qaydada hesablanır. Seçilmiş vergitutma metodunu həmin tikinti-quraşdırma işləri başa çatandıqda dəyişdirməz.

Məlumatı imzalayan sahəliyyətli şəxsin:

4.4. soyadı

4.5. adı

4.6. atasının adı

4.7. Məlumatın təqdim edilmə tarixi 2 0

4.8. onun sahəliyyətli nümayəndəsinin imzası

M.Y.

4.9.

vergi təqvim

YANVAR						
I	II	III	IV	V	VI	VII
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Qeyd: Verginin ödənilmə və bəyannamənin verilmə müddətinin sonuncu günü təqvimdə göy rənglə seçilmişdir. Həmin gün istirahət və ya bayram gününə düşüdü halda, növbəti iş gününə keçirilmişdir.

Ödənilən vergi:

15 yanvar - «(1)», «(2)»
21 yanvar - «1-1», «3», «4», «8», «9», «10.1», «10.2», «10.3» və «11»

yannaməsini hər hesabət dövrü üçün, hesabət dövrünün sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq, qeydiyyata olduğu vergi orqanına verməli və həmin müddətdə vergini dövlət büdcəsinə ödəməlidir.

«4» - **Aksiz vergisi:** Aksizlər üzrə hesabət dövrü təqvim ayıdır. Aksizli mallar istehsal edildikdə hər hesabət dövrü üçün vergi tutulan əməliyyatlar

üzrə aksizlər hesabət dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməli və həmin müddətdə vergi orqanına bəyannamə verilməlidir.

«7» - **Yol vergisi:** Yol vergisi üzrə hesabət dövrü təqvim ayı sayılır. Azərbaycan Respublikasının ərazisində avtomobil benzininin, dizel yanacağına və maye qazın istehsalı ilə məşğul olan fiziki və hüquqi şəxslər yol vergisini aylıq olaraq hesablayır və hesabət ayından sonrakı ayın 20-dən gec ol-

mayaraq «Yol vergisinin bəyannaməsi»ni vergi orqanına təqdim etməklə vergini dövlət büdcəsinə ödəyirlər.

«8» - **Mədən vergisi:** Mədən vergisi üzrə hesabət dövrü təqvim ayıdır. Mədən vergisinin ödəyiciləri hesabət ayı üçün faydalı qazıntıların çıxardığı aydan sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq vergini ödəyir və bəyannamə verir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilir və bələdiyyələrə mədən vergisinin bəyannaməsi verilir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materiallarına kəpirc-kiremit gilləri, tikinti qumları, çinçil xammalı aid edilir.

«9» - **Sadələşdirilmiş vergi:** Sadələşdirilmiş vergi üçün hesabət dövrü rübdür. Sadələşdirilmiş verginin ödəyicisi olan şəxslər hesabət rübündən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq ödəməli olan verginin məbləği haqqında vergi orqanına bəyannamə verir və həmin müddətdə vergini dövlət büdcəsinə ödəyirlər.

«10.2» - **Ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər:** ƏDV və sadələşdiril-

miş verginin ödəyicilərinin müzdlü işlə əlaqədar aparılan ödəmələri istisna olmaqla, ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər üzrə hesabət dövrü rübdür.

Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar qeyri-dövlət pensiyaları və ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunmalı digər ödəmələri verərək bu gəlirlərdən vergini tutmalı, tutulmuş məbləği gəlirin ödənilməsi rübündən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə köçürülməli və həmin müddətdə bəyannaməni vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«10.3» - **Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə ödəmə mənbəyində tutulan vergi:** Həyatın yığım sığortası və pensiya sığortası üzrə bağlanmış sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə aparılan ödəmələrdən vergi orqanına bəyannamə verir və həmin müddətdə tutulan verginin hesabət dövrü rübdür.

«10.4» - **Ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər:** ƏDV və sadələşdiril-

miş verginin ödəyicilərinin müzdlü işlə əlaqədar aparılan ödəmələri istisna olmaqla, ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər üzrə hesabət dövrü rübdür.

Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar qeyri-dövlət pensiyaları və ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunmalı digər ödəmələri verərək bu gəlirlərdən vergini tutmalı, tutulmuş məbləği gəlirin ödənilməsi rübündən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə köçürülməli və həmin müddətdə bəyannaməni vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«11» - **Dövlət rüsumu:** Dövlət rüsumu üzrə hesabət dövrü rübdür. Notariat hərəkətlərinə görə dövlət rüsumu notarius tərəfindən qəbul edilərək iki bank günü ərzində, Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdəki diplomatik nümayəndəliklərində aparılan konsulluq əməliyyatları üçün alınan dövlət rüsumu bir ay ərzində, digər dövlət rüsumları isə tutulduqdan sonra bir bank günü ərzində dövlət büdcəsinə köçürülür.

«Dövlət rüsumu haqqında» Qanunda nəzərdə tutulmuş dövlət rüsumunu tutan şəxslər hesabət rübündən sonrakı ayın 20-dək dövlət rüsumunun tutulması barədə hesablatları vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«(1) və (2)» - **Gəlir və mənfəət vergisi:** Gəlir və mənfəət vergisi üzrə hesabət dövrü təqvim ilidir. Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar rüb qurtarıqdan sonra 15 gündən gec olmayaraq cari ödəmələri dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər. Bələdiyyə mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatlar mənfəət vergisini yerli büdcəyə (bələdiyyə büdcəsinə) ödəyirlər. Cari vergi ödəmələri vergi ili üçün vergi ödəyicisindən tutulan verginin məbləğinə aid edilir.

Vergi ödəyicisi il ərzində cari vergi ödəmələrinin məbləğini öz seçiminə əsasən aşağıdakı göstərilən iki mümkün metoddan birinə uyğun müəyyən edə bilər.

Birinci metod: Hər rüb üçün cari ödəmələrin məbləği əvvəlki vergi ilində hesablanmış verginin 1/4 hissəsi məbləğində müəyyən edilir.

İkinci metod: Cari rübdeki gəlirin məbləğini keçən ilin ümumi gəlirində (gəlirdən çıxılan məbləğlər nəzərə alınmadan) verginin xüsusi çəkisini göstərən əmsala vurmaqla müəyyən edilir. Bu zaman vergi ödəyicisi il ərzində cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyənləşdirməyin yuxarıdakı iki mümkün metodundan birini seçir və hər il aprel ayının 15-dən gec olmayaraq bu barədə vergi orqanına məlumat verir. Vergi ödəyicisi cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyənləşdirmək üçün tətbiq etdiyi metod barədə məlumat vermədiyi halda, vergi orqanı birinci metodu tətbiq edir.

Vergi ödəyicisi cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyənləşdirmək üçün ikinci metodu seçdiyi halda, hər rüb başa çatdıqdan sonra 15 gün ərzində mənfəətdən və ya gəlirdən hesablanmış cari vergi məbləği barədə vergi

orqanına arayış təqdim etməlidir, əks halda, vergi orqanı birinci metodu tətbiq edir.

Əvvəlki vergi ilində fəaliyyət olmayan və növbəti vergi ilində fəaliyyət göstərən, habelə yeni yaradılmış və fəaliyyət göstərən vergi ödəyiciləri mənfəət və ya gəlir vergisi üzrə cari vergi ödəmələrini təqvim ili ərzində rüblər üzrə artan yekunla hesablamalı, cari vergi ödəmələrinin məbləği mənfəətdən və ya gəlirdən verginin məbləğinin 75 faizindən az olmamalı, rüb başa çatdıqdan sonra 15 gün ərzində cari vergi ödəmələrini məbləğini müəyyən etməlidir. Xüsusi notariuslar tərəfindən aparılan notariat hərəkətlərinə, habelə notariat hərəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) hesablanan gəlir vergisi barədə «Xüsusi notariusun gəlir vergisi bəyannaməsi» hər rüb başa çatdıqdan sonra növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq vergi orqanına təqdim edilməlidir.

«3» - **Əlavə dəyər vergisi:** ƏDV üzrə hesabət dövrü təqvim ayı sayılır. ƏDV ödəyən vergi ödəyicisi ƏDV-nin bə-

195

DAHA ZƏNGİN MƏLUMAT!

VERGİLƏR NAZİRLİYİ, İQTİSADİYYAT VƏ SƏNAYE NAZİRLİYİ, MALİYYƏ NAZİRLİYİ, ƏDLİYYƏ NAZİRLİYİ, ƏMƏK VƏ ƏHALİNİN SOSIAL MÜDAFİƏSİ NAZİRLİYİ, DÖVLƏT GÖMRÜK KOMİTƏSİ, DÖVLƏT SOSIAL MÜDAFİƏ FONDU

beynəlxalq panoram

Virtual valyuta vergidən azad edilib

Avropa Məhkəməsi bitkoin virtual valyuta döviyyəsinin vergidən azad olunması barədə qərar qəbul edib və qərarın bütün üzv dövlətlərdə icrasının təmin olunmasını tələb edib. Qərara görə, virtual valyutalar ənənəvi pula bərabər tutulmalıdır.

məməsi qənaətinə gəldiklərini bildirmişdi. Onun rəyinə əsasən, bitkoinlər hələlik qanuni ödəmə vasitəsi hesab olunmasa da, müəyyən mənada pulun bir növü kimi çıxış edir.

Lakin buna qədər Avropa Birliyinin bir sıra ölkələri bu məşhur kriptovalyutanın vergi statu-

«Bitkoin» dünyanın heç bir ölkəsinə məxsus deyil və mərkəzləşdirilmiş server olmadan müstəsna olaraq müəyyən proqram təminatı istifadəçiləri arasında dövr edir. Bu səbəbdən də rəqəmsal pulla həyata keçirilən bütün tranzaksiyalar anonim olur. Bu ödəmə üsulu isə 2009-cu il-

Dünyanın heç bir hökuməti və ya mərkəzi bankı tərəfindən tənzimlənməyən bitkoinlərin vergi statusunun müəyyənləşdirilməsi tələbi ilə İsveçin vergi xidməti çıxış etmişdi. Qurum Avropa Məhkəməsindən AB çərçivəsində bu sahədəki hüquqi qeyri-müəyyənləşdirilməsini xahiş etmişdi. Ötən ilin iyununda Avropa Məhkəməsinin baş prokuroru Cüliyan Kokot bu barədə xüsusi şərhində bitkoinlərlə aparılan əməliyyatların əlavə dəyər vergisinə (ƏDV) cəlb edil-

sunu artıq müəyyən etmişdilər. Belçika, Böyük Britaniya, İspaniya və İsveçrə hökumətləri müxtəlif səbəblərlə bitkoinləri vergiyə cəlb etmişdilər. Hələlik yalnız Estoniya bitkoinlərə vergi tətbiq etmək qərarına gəlib və bu, yalnız tranzaksiyaların həyata keçirilməsi vaxtı komissiya və yığımlara deyil, həm də əməliyyatın tam həcmində tətbiq olunacaq. Rusiya Federasiyası Maliyyə Nazirliyi isə bildiriş ki, hazırda bitkoinlərin qadağan edilməsi ilə bağlı qanun hazırlanır.

də Satoşi Nakamoto adlı şəxs tərəfindən istifadəyə buraxılıb. Həmin şəxsin, əslində, kim olduğu naməlum qalır. Mümkündür ki, bu ad saxtadır və internet-valyutanın emissiya mərkəzinə xüsusi bir qrup yaradıb. Bu xüsusi proqram təminatı olan «bitkoin»lər anonim sahibliyə malik olmaqla pul vasitələrinin köçürülməsini nəzərdə tutduğundan, onu kriptovalyuta adlandırdılar. «Bitkoin»in digər valyutalara nəzərən məzənnəsi dünya valyutaları kimi sərbəst bazarda təyin edilir.

Xarici ölkələrin təcrübəsi

Yaponiyanın vergi sistemi

Sahibkarlıq vergisi

Sahibkarlıq vergisi prefekturalar tərəfindən yığılan yerli vergidir. Vergi dərəcəsi prefekturalardan asılı olaraq standart və maksimum dərəcə aralığından seçilə bilər. Bu vergi mənfəət və sahibkarlıq vergisi məqsədləri üçün gəlirdən çıxılır. Sahibkarlıq vergisi, adətən, vergi tutulan xalis gəlirdən hesablanır. Lakin bu vergi müəssisələrin sığorta və qaz-elektrik kimi spesifik sahələrdəki fəaliyyətindən müxtəlif dərəcələrlə məcmu gəlirdən hesablanır.

Sahibkarlıq vergisinin standart və maksimum dərəcələri Cədvəl 1-də göstərilir.

Gəliri 8 mln. yendən (~66 900 ABŞ dolları) çox olan müəssisə üçün dərəcələr yalnız onun 3 müxtəlif prefekturada ofisləri olduğu və kapitalının 10 mln. yendən (~83 600 ABŞ dolları) çox təşkil etdiyi halda tətbiq olunur.

Ödənilmiş kapitalının həcmi 100 mln. yendən (~836 600 ABŞ dolları) çox olan müəssisələr aşağıdakı şərtlər və dərəcələr daxilində sahibkarlıq vergisinə cəlb olunurlar (Bax: Cədvəl 2).

Xüsusi yerli mənfəət vergisi

Oktyabrın 1-dən başlayan 2008-ci maliyyə ilindən etibarən sahibkarlıq vergisinin dərəcəsinin azaldılması şərtlə yeni yerli milli vergi tətbiq edilməyə başlanmışdır. Xüsusi yerli mənfəət vergisindən daxilolmalar milli və yerli büdcələr arasında bölüşdürülməklə şəhər və əyalətlər arasındakı vergi daxilolmalarındakı fərq doldurmaq üçün müvəqqəti tədbir kimi nəzərdə tutulmuşdur.

Xüsusi yerli mənfəət vergisi Cədvəl 3-dəki kimi hesablanır:

Sakinlik vergisi

Sakinlik vergisi prefektura və bələdiyyələr tərəfindən toplanan yerli vergidir. Prefektura və bələdiyyə sakin vergiləri 2 elementdən ibarətdir: mənfəət vergisi öhdəliyinə uyğun olaraq he-

sablanmış gəlir vergisi və adam-başı vergi.

Mənfəət vergisi öhdəliyinə uyğun hesablanmış sakin vergisinin dərəcəsi prefekturalar üzrə 5-6%, bələdiyyələr üzrə 12,3%-14,7% təşkil edir.

Cədvəl 1

	Ödənilmiş kapital 100 mln. yendən (~836 600 ABŞ dolları) qədər		Ödənilmiş kapital 100 mln. yendən (~836 600 ABŞ dolları) artıq	
	Standart dərəcə (%)	Maksimum dərəcə (%)	Standart dərəcə (%)	Maksimum dərəcə (%)
Müvəqqəti tədbir (01.10.2014-cü il tarixdə və daha sonra başlayan maliyyə illəri üçün qeyri-müəyyən müddətə)				
66.900-ə qədər	3,4%	4,08%	2,2%	2,64%
33.450 – 66.900	5,1%	6,12%	3,2%	3,84%
66.900-dən artıq	6,7%	8,04%	4,3%	5,16%
Müvəqqəti tədbir (01.10.2008-ci il tarixdən 30.09.2014-cü il tarixədək başlayan maliyyə illəri üçün)				
66.900-ə qədər	2,7%	3,24%	1,5%	1,8%
33.450 – 66.900	4%	4,8%	2,2%	2,64%
66.900-dən artıq	5,3%	6,36%	2,9%	3,48%
Əsas tədbir (01.10.2008-ci il tarixdən əvvəl təsbit edilib)				
66.900-ə qədər	5%	6%	3,8%	4,56%
33.450 – 66.900	7,3%	8,76%	5,5%	6,6%
66.900-dən artıq	9,6%	11,52%	7,2%	8,64%

Cədvəl 2

	Vergitutma bazası	Standart dərəcə (%)	Maksimum dərəcə (%)
Əlavə edilmiş dəyər komponenti	Əmək xərclərinin cəmi, xalis faiz ödənişləri, xalis icarə ödənişləri, cari il üzrə gəlir/zərər	0,48	0,576
Kapital komponenti	Kapital + vergi məqsədləri üçün kapital artımı	0,2	0,24

Cədvəl 3

Vergitutma bazası	Ödənilmiş kapital 100 mln. yendən (~836 600 ABŞ dolları) qədər		Ödənilmiş kapital 100 mln. yendən (~836 600 ABŞ dolları) artıq	
	Vergi dərəcəsi (%)		Vergi dərəcəsi (%)	
(01.10.2014-cü il tarixdə və daha sonra başlayan maliyyə illəri üçün qeyri-müəyyən müddətə)				
Vergitutma bazası x sahibkarlıq vergisinin standart dərəcəsi	43,2		67,4	
(01.10.2008-ci il tarixdən 30.09.2014-cü il tarixədək başlayan maliyyə illəri üçün)				
Vergitutma bazası x sahibkarlıq vergisinin standart dərəcəsi	81		148	

İcmalı Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsi təqdim edib

Xəbərlər

Gürcüstan ilə İspaniya arasında imzalanmış «Gəlirlərə görə vergilərə münasibətdə iqtisadi vergitutmanın aradan qaldırılması və vergidən yayınmanın qarşısının alınması haqqında» saziş 2016-cı il yanvarın 1-dən qüvvəyə minmişdir.

Yunanistan sakinləri sərt iqtisadiyyat şəraitində vergi yükünün artdığına görə ötən ilin sonunda avtomobillərinin dövlət qeydiyyat nömrələrini kütləvi şəkildə təhvil verməyə başlamışlar. Əks halda, onlar bu il üçün yol vergisini ödəməli idilər. Qeyd edək ki, keçən il üçün ölkədə 1,1 milyard avro vergi toplanmışdır.

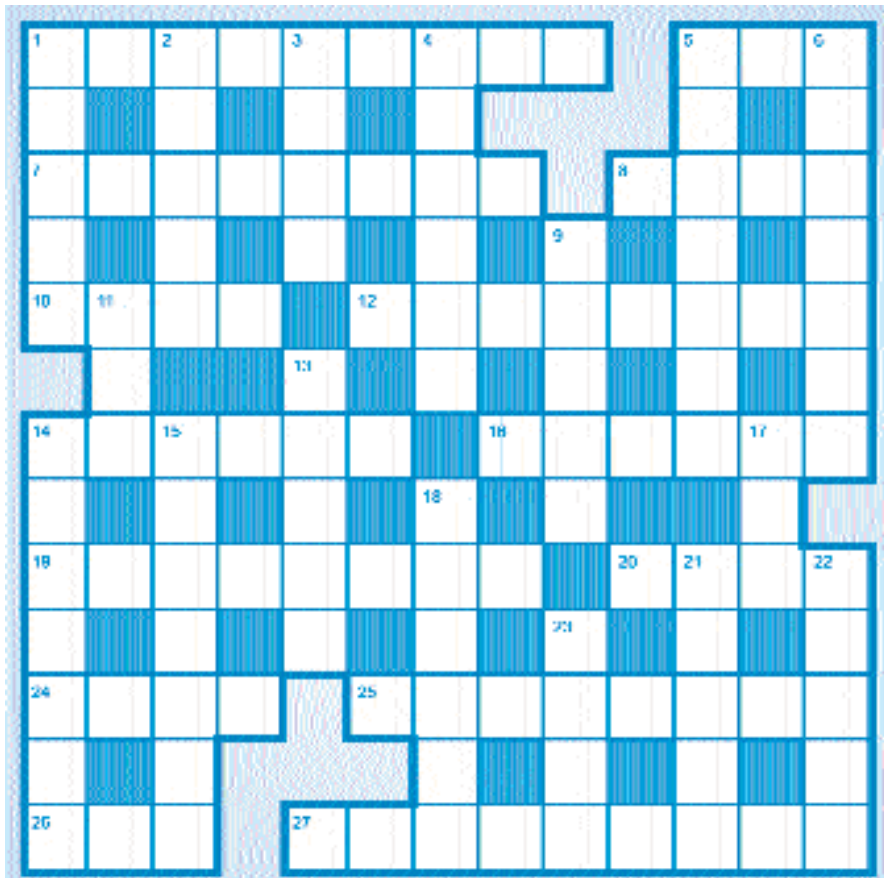
İsveçrədə bu il yanvarın 1-dən 300 min frank (təxminən 300 min ABŞ dolları) məbləğində vergini bilərəkdən yayındırma cinayət məsuliyyəti yaradan hərəkət hesab olunacaq. Bu, vergi sahəsində avtomatik informasiya mübadiləsi sistemində keçid çərçivəsində baş verəcək.

Moldova Vergi Xidmətinin rəhbəri İon Prisəkaru bəyan edib ki, ölkədə vergi yığımları üzrə illik proqnoza 100,2% əməl olunub. 2015-ci ildə 10,2 milyard ley (1 ley = 0,08 manat) 2014-cü ilə müqayisədə təxminən 20% çoxdur.

Litvanın maliyyə nazirinin proqnozuna görə, bu il ölkədə vergi yığımları bu ilkindən daha yaxşı olacaq. Ötən ilin ilk 11 ayında dövlət və özünüidarə orqanları proqnozlaşdırıldığından 2% artıq vergi yığılmağa nail olublar. Ölkə üzrə 11 ayda ümumilikdə 4,82 mlrd. avro məbləğində vergi yığılıb.

Rusiyada bu ildən konyak, brendi və araq istisna olmaqla, spirtli içkilər və bütün məhsullar üçün aksizlərin qiyməti artırılır. Ölkəyə idxal olunan içkilərin qiyməti 20%, yerli alkoqollu məhsulların qiyməti isə xammalın Rusiya və xarici məhsul olmasından asılı olaraq, 10-15 faiz artacaq. Bu dəyişiklikdən sonra ölkədə istehsal olunmuş üzüməndən hazırlanan şərəb üçün tətbiq edilən aksizin qiyməti xaricdən gətirilmiş üzüməndən hazırlanmış şərəb üçün tətbiq olunan aksizin qiymətindən iki dəfə az təşkil edəcək.

«Apple» şirkətinin İtaliya hökuməti ilə gəldiyi razılaşmaya əsasən, şirkət öz üzərindən vergi fırıldaqçılığı ittihamının qaldırılması üçün ölkənin büdcəsinə 318 milyon avro vəsait ödəyəcək.

krossvord

Yuxarıdan aşağı: 1.Xürremilər hərəkatının rəhbəri, Ərəb Xilafətinə qarşı Azərbaycan-dakı üsyana rəhbərlik etmiş böyük sərkərdə; 2.Azərbaycanın satirik şairi (1784-1857); 3.Qadın adı; 4.Dünya şöhrətli bəstəkar, görkəmli musiqişünas alim, publisist, dramaturq, pedaqoq və ictimai xadim, müasir Azərbaycan peşəkar musiqi sənətinin və milli operasının banisi; 5.İslam dinində siyasi və hüquqi idarə üsulu; 6.Nəfəslə musiqi aləti. Simfonik orkestrin tərkibinə daxil olan əsas alətlərdən biri; 9.Bir çox ölkələrdə xüsusi xidmətlərə görə rəsmi surətdə verilən fərqlənmə nişanı; 11.Bir ölkənin sərhədləri çərçivəsində müəyyən müddət ərzində ixrac, daxili istifadə və ehtiyat üçün istehsal olunan son məhsulların və xidmətlərin toplam dəyəri (*abbreviatura*); 13.Simli musiqi aləti; 14.XIV-XV əsrlərdə astronomik hesablamaları əhatə edən təqvim cədvəllərinə verilən ad. Sonrakı dövrlərdə müxtəlif bədii və elmi əsərləri əhatə edən məcmuələrə də bu ad verilmişdir; 15.Təsərrüfat subyektlərində müqavilə əsasında maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti sahəsində yoxlama, ekspertiza, təhlil, mühasibat uçotu aparana şəxs; 17.Böyük zaman ölçüsü; 18.Florun digər elementlərlə kimyəvi birləşməsi; 21.Ötən əsrin 60-cı illərində yaranan rəqs; 22.Bitki növü; 23.Rusiyanın futbol klubu.

Soldan sağa: 1.Azərbaycan Respublikasının ən hündür nöqtəsi, hündürlüyü 4466 metrdir; 5.Azərbaycanın Naxçıvan Muxtar Respublikasının Kəngərli rayonunda kənd; 7.Britaniya monarxlarının (hazırda II Yelizavetanın) rəsmi London iqamətgahı (*saray*); 8.Gülüçəkliklər fəsiləsindən bitki cinsi; 10.Yaxın Şərqdə xalq. Türkiyə, İraq, İran, Suriya ərazisində kompakt halda yaşayırlar; 12.Səs dalğalarını elektrik signalına çevirən elektroakustik cihaz; 14.Cənubi Amerikada çay; 16.Yeddi musiqidən ibarət an-

Respublikamızda ən hündür nöqtə

sambli; 19.Musiqidə temp; 20.Mərhələ (*russca*); 24.Ən mühüm ünsiyyət vasitəsi olan dilin şifahi və yazılı təzahür forması; 25.Sığorta müqaviləsində sığortanın müəyyən edilməsi həddən kənara çıxan itkilərdən azad edilməsinə nəzərdə tutulan şərt; 26.Vokal musiqinin kollektiv ifası; 27.1992-ci ildən Olimpiya idman növünə daxil edilən oyun, tennislə bənzər xüsusiyyətləri var.

Tərtib etdi: Rafael

Qəzetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

Yuxarıdan aşağı: 1.Lengan; 2.Kolbasa; 3.Muila; 4.Truppa; 5.Daraq; 6.Vəzari; 9.AFFA; 13.Azot; 15.Paytaxt; 16.Skaner; 17.Septik; 18.Saxara; 20.Revan FK; 21.Nelli (*Ataullayeva*). **Soldan sağa:** 1.Lokomotiv; 5.Div; 7.Nollivud; 8.Araz; 10.Adana; 11.Pifaqor; 12.Bazar; 14.Saip; 19.Karaoke; 21.Noyda; 22.Neva; 23.Atellana; 24.Rin; 25.Eskuintla.

idman

Santa-Klauslar Bakıda velosiped sürdülər

Yeni il ərəfəsində Bakıda maraqlı veloyürüş təşkil edilib. Azərbaycan Velosiped İdmanı Federasiyası və həvəskarlarından ibarət «Cyclemania» velosiped klubunun təşkilatçılığı ilə paytaxt küçələrində Santa-Klausların veloyürüşü keçirilib.

Dövlət Bayrağı Meydanından start götürən yürüşdə 100-ə yaxın həvəskar və peşəkar velosipedçi iştirak edib. Yürüş paytaxt sakinləri tərəfindən böyük maraqla qarşılanıb.

Benites getdi...

Madridin «Real» klubu baş məşqçi Rafael Benitez ilə yollarını ayırır. Mövsümün əvvəlində komandanın sükanı arxasına keçən Benitezin qovulmasına səbəb «Real»-ın son turlarda əldə etdiyi qeyri-qənaətbəxş nəticələr olub. Onu bu postda vaxtilə «kral klubu»-nun şərəfini qoruyan ulduz futbolçu Zineddin Zidan əvəzləyəcək. Artıq yeni baş məşqçi ilə 2,5 illik müqavilə imzalanıb.

Azərbaycan güləşçiləri ötən ili böyük nailiyyətlərlə başa vurublar

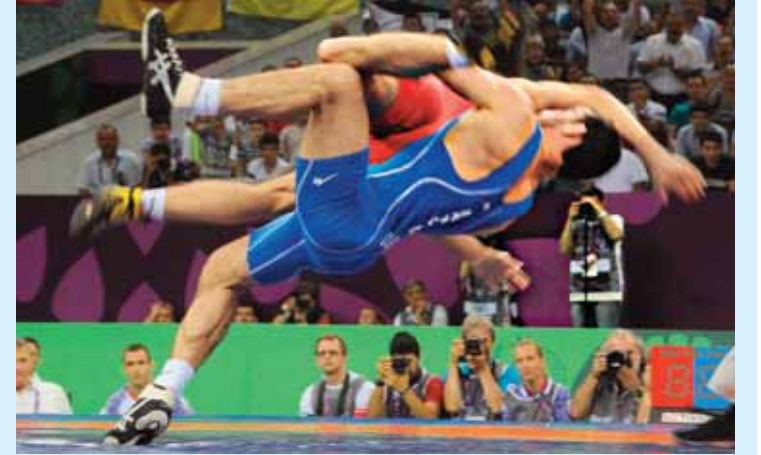
Azərbaycan Güləş Federasiyası (AGF) tərəfindən 2015-ci ilin yekunlarına həsr olunmuş mərasim keçirilib. Tədbirdə il ərzində qazandığı nailiyyətlərə görə ən yaxşı güləşçilər mükafatlandırılıb.

AGF-nin baş katibi Əjdər Cəfərov federasiya rəhbərliyi adından qarşıdan gələn Yeni İl və Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü münasibətilə xalqımızı təbrik edib. Yola saldıqlarımız üçün əlamətdar olduğunu deyən baş katib birinci Avropa Oyunlarının ölkəmizdə yüksək səviyyədə keçirildiyini vurğulayıb. Bildirilib ki, bu il güləşçilərimiz üçün də uğurlu olub.

Yunan-Roma güləşi üzrə millimiz tarixində ilk dəfə olaraq Dünya kubokuna sahib çıxıb. Güləşçilərimiz ilk Avropa Oyunlarında 15 medal, dünya çempionatında isə yay Olimpiya Oyunlarına 11 lisenziya qazanıblar. 2014-cü ili 294 medalla başa vuran pəhləvanlarımız 2015-ci ildə daha çox - 328 medalla idman həvəskarlarını sevindiriblər: «Təbii ki, qazanılan bütün bu uğurlar Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti İlham Əliyevin idmana, o cümlədən güləşə göstərdiyi dərin qayğının nəticəsidir. Ölkə başçısının çıxışlarımızı diqqətlə izləməsi, daim bizə dəstək

olması məsuliyyətimizi daha da artırır, ildən-ilə uğurlarımızın sayı çoxalır. 2016-cı il də bizim üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. Çünki qarşıda bizi Yay Olimpiya Oyunları gözləyir. Azərbaycan Güləş Federasiya-

Sonra il ərzində qazandığı nailiyyətlərə görə «İlin ən yaxşı idmançısı», «İlin ən yaxşı məşqçisi» və «İlin ən yaxşı hakimisi» nominasiyalarında qaliblərin adları açıqlanıb. Yunan-Roma güləşində ilin idmançısı

Avropa Oyunları və dünya çempionatının qalibi Rəşad Cəfərov seçilib. Sərbəst güləşdə isə sözügedən nominasiyanın qalibi ikiqat dünya çempionu Hacı Əliyev olub. Qadın güləşçilərimizdən yığma komandanın kapitanı Mariya Stadnik də «İlin ən yaxşı idmançısı» kimi mükafatlandırılıb. İlin ən yaxşı məşqçisi adına Yunan-Roma güləşi üzrə yığmanın baş məşqçisi Cəmil Xeyrəbədi layiq görülmüşdür. Nəhayət, «İlin ən yaxşı hakimisi» beynəlxalq dərəcəli hakim Asif Şirəliyev seçilib.

Mükafatlandırma mərasimindən sonra tədbir bədi hisslərlə davam etdirilib.

mozaika

Yeni il adətləri

Macarıstanda Yeni il axşamı milli paltar geymiş cavanlar küçələrə çıxıb musiqi sədaları altında gəzməyə başlayırlar. Dəstəbaşı tənənəli surətdə elan edir ki, köhnə ili «dəfn» eləyib yenisini qarşıladığımız üçün hamı yeyib-içib şən olmalıdır. Gənclər hansı evin qarşısında dayanarsalar, ev sahibi mütləq onları ləziz yeməklərə və şərbəbə qonaq etməlidir. Macarlar yeni il süfrəsinə qaz, ördək, toyuq qoymazlar, guya yeni ildə quş eti yeyənin səadətini ucağa gedə bilər. Subay qızlar bu adətə daha çox riayət edirlər ki, yeni ildə bəxtləri açılsın, ərə gedə bilsinlər.

Bolqarıstanda Yeni il axşamı uşaqlara rəngbərəng hədiyyələr və şirniyyat bağışlamaq adətidir. Bunu onunla bağlayırlar ki, guya Yeni il axşamı kim daha çox uşaq sevdirsə, təzə ildə onun o qədər fərhəli günləri olacaq. Bolqarıstanda daha bir adət illərdən bəri davam edir. Saat 12-ni vuranda bütün mənzillərdə işıqlar söndürülür, üç dəqiqə davam edən qaranlıqda hamı bir-birini öpməlidir.

Yunanıstanın bəzi əyalətlərində Yeni il yanvarın 3-də qeyd olunur. Həmin gün kişilərə aid olan bütün hüquq və ixtiyar qadınlara verilir. Qadınlar qoyun və ya donuz kəsb təmizləyir, oxuya-oxuya gəzintiye çıxırlar. Kişilər isə ev təsərrüfatı ilə məşğul olurlar: ev süpürür, qab-qacaq yuyur, uşaqlara baxır və özlərinə

təskinlik verir ki, eybi yoxdur, bu vəziyyət cəmi bir neçə gündür.

Almaniyada bayram axşamı gələn ilin bütün aylarında havanın necə olacağı haqqında proqnoz verirlər. Onlar gələcək ilin ayları təmsalında on iki ədəd baş soğan götürüb alt hissəsini kəsir və duz səpərək süfrəyə düzürlər. Saat 12-ni vuranda kimi soğanlara baxırlar. Hansı soğan duzu udubsa, onun təmsil etdiyi ayların yağmurlu, qalan ayların isə quraqlıq keçəcəyini güman edirlər.

Kubada Yeni il axşamında iri çəlləklərə su doldurub pəncərələrə qoyurlar. Saat 12-ni vuranda köhnə ilə «yaxşı yol» diləmək məqsədilə suyu küçəyə boşaldırlar. Yeni il axşamı hamının süfrəsində mütləq üzüm olmalıdır, hər kəs il təhvil olunanda on iki gillə üzüm yeməlidir. Bu o deməkdir ki, ilin on iki ayında sənin həyatın üzüm kimi şirin olacaq.

İtaliyada il təhvil olunanda küçələrdə adamlar çox ehtiyatlı davranmalıdırlar. Çünki italyanlar Yeni il axşamı lazımsız, köhnə əşyaları, hətta mebelləri belə pəncərələrdən küçəyə tullayırlar.

Vyetnamda Yeni il ay təqviminə uyğun olaraq yanvarın axırında, bəzən də fevralın əvvəlində qeyd olunur. Bu zaman orada bahar havası olur. Yeni il süfrəsinə toplaşan qonaqlar əllərində çiçək dəstələri tuturlar. Vyetnamlılar bayram axşamı yaxınlarına çiçək açmış ərlik ağacının budaqlarından düzəldilmiş çələng bağışlayırlar.

Rumıniyada Yeni il süfrəsi üçün içərişi sürprizlərlə dolu kökə bişirmək adətidir. Yağlı kökənin içərisinə, adətən, pul, gümüş üzük, acı istiot qoyurlar. Yemək vaxtına kimin bəxtinə nə çıxdı, inanca görə, bəxtinə istiot çıxan adam il boyu ehtiyatla davranmalıdır ki, acı günlər ondan uzaq olsun. Kökəsindən pul və üzük çıxanları isə xoşbəxtlik gözləyir.

Yaponiyada ilin son günündə «Oshogatsu» festivalı keçirilir. Evlər təmizlənir və müqəddəs sayılan əşyaların köməyi ilə pis ruhlar qovulur. Dekabrın 31-də insanlar diləklərini taxta lövhələrə yazaraq həyətdəki iplərdən asırırlar. Bu, Yeni il diləyinin çin olacağı inancından irəli gəlir.

Sotlandiyada ənənəvi Yeni il festivalı olan «Hagmonay» hələ də önəmli qoruyulur. Bu özlə gələcəkdə insanlar məşəl yandıraraq pis ruhları qovmaq üçün küçələri gəzirirlər. Yeni il gecəsi evin bütün qapı və pəncərələri açıq qoyulur. Inanca görə, «Cwn Annwn» adlı qara it əvvəlki ilə aid hər şeyi açıq yerlərdən keçərək özü ilə aparır.

Şotlandlar bayram gecəsi edilən evlənmə təklifinin uğursuzluq gətirəcəyinə, yeni ildə evə ilk gələn şəxsin isə özü ilə uğur və ya kədərlə gətirəcəyinə inanırlar. Əgər qonağın saçları qara, əli hədiyyəli olarsa, bu, ev sahiblərini qarşıda çox yaxşı il gözlədiyinə işarədir.

Maraqlı faktlar

maraqlı

- B. e. ə. 3-cü minillikdə Mesopotamiyada Yeni il bənzər bayramın keçirilməsi haqqında tarixi məlumatlar var.
- Şam ağacını bəzəmək ənənəsi ilk dəfə orta əsrlərdə müasir Almaniyanın ərazisində yaranıb.
- İlk dəfə Şaxta baba 1840-cı ildə Odoyevskinin «İriney babanın nağılları»nın personajı kimi xatırlanıb. «Şaxta daşıyıcısı»nın kökləri isə slavyan mifologiyasından gəlir.
- Qar qız və Şaxta baba cütünü sovet dövründə yaranıb. 1937-ci ildə ilk dəfə Qar qızın və Şaxta babanın dueti baş tutub və həmin il tarix üçün uğursuz olub.
- Yeni ildə fişəng partlatmaq adəti Asiyadan gəlir. Bunun mənası odur ki, fişəng nə qədər rəngarəng və yüksək səsli olsa, pis ruhlar bir o qədər qorxurlar.

- Santa Klausun marallarının adı Deşer, Dener, Prenser, Viksen, Komet, Donner, Blitsendir. Şimali Amerikada sürünün başçısı qırmızı burunlu Rudolfdur.
- Məşhur Hollivud ulduzu Ceyms Beluşi aktyor karyerasına başlamazdan öncə Santa Klaus rolunda çalışıb və hədiyyə payladığı zaman polis tərəfindən saxlanılıb. Sürücülük vəsiqəsi olmadığı üçün Santa Klausun qollarına uşaqların gözü qarşısında qandal taxılıb.
- Kambocada Şaxta baba əvəzinə İsti baba personajı məşhurdur.
- Şüşədən ilk şam ağacı oyuncaqlarının düzəldilməsinə 19-cu əsrin ortalarında İsviçrədə başlanılıb.
- Milad bayramı açıqcası ilk dəfə 1843-cü ildə İngiltərədə buraxılıb.

Şən yolka

Uşaqlıqdan şənlik rəmzi kimi tanıdığımız yolka Yeni il bayramının əsas atributlarından biridir. Əslində, yolka bəzəməsinin tarixi çox qədimlərə gedir və insanların ilkin inancları ilə əslənşir. Azərbaycanın bəzi bölgələrində toy şənliklərində ağac - «şax bəzəmək» ənənəsi indi də qalır.

Qədim Misir sakinləri dekabrın

ən qısa günlərində evlərinə yaşıl palma ağacları gətirirdilər. Onlar bunu həyatın ölümlü üzərində qələbəsi kimi qiymətləndirirdilər.

Yeni ildə yolka bəzəmək haqqında ilk yazılı məlumat isə XVI əsrə təsadüf edir. Almaniya şəhəri olan Strasburqda o vaxt Yeni il gecəsi həm kasıb, həm də adlısanlı zadəgan ailələrində küknar ağacları rəngli kağızlarla, meyvə-

lər və şirniyyatla bəzədilmişdir. Vaxt keçdikcə bu adət bütün Avropaya yayılır. Yeni dünyaya - Amerikaya isə yolka burada məskunlaşan almanlar gətiriblər. 1851-ci ildə burada ilk dəfə tənənəli şəkildə yolka fənlərinin yandırılması mərasimi keçirilib. O vaxtdan hər il Yeni il bayramında Ağ evin qarşısında bu mərasim keçirilir. Beləcə, yolka bütün dünyada məşhurlaşır.

Müdrilər deyib ki...

«Qələbəni qazanmadan əvvəl ona layiq olduğunuza inanın».

Mayk Ditka (1939)

